

CUVIERUL LICEULUI „Sf. PETRU ȘI PAVEL

Sumar.

Cuvânt înainte.

O înălțătoare manifestațiune de prietenie româno-cehoslovacă.

Iarăși citirea extrașcolară	Prof. D. Munteanu-Râmnic
Către elevi	Prof. Radu Cosmin
Sufletul (versuri)	Pătrașcu Paul cl. VI-A.
Noaptea a venit (versuri)	Țigănuș Nicolae cl. VII St.
Dreptate pentru „Ungaria Milenară”	Prof. N. Simache
Singurătate (versuri)	Mărdărescu Mircea cl. VIII Șt.
Sonet	Țigănuș Nicolae cl. VII Șt.
Epigramă	Jijie Gheorghe cl. VII Șt.
Pentru Mihail Kogălniceanu	Prof. Ioan C. Nițu
Sufletul (versuri)	Rădulescu D. Const. cl. VI B
Iulia Hasdeu	Teodorescu Ștefan cl. VII Șt.
Zi de toamnă (versuri)	Mareaua V. Mihai cl. IV A.
Noaptea pe Dunăre	Dima Mircea cl. VI A.
Asasinat moral	Mărdărescu Mircea cl. VIII Șt.
Valorificarea operei de artă	Simionescu A. Gheorghe cl. VII Lit.
„Arca lui Noe” (Roman de Ionel Teodoreanu)	Oprîș V. Mihai cl. VIII Lit.
„Omul, acest necunoscut” (Alexis Carrel)	Niculescu Radu cl. VIII St.

Cărți, reviste, știri, jocuri.

Revista Fundațiilor (M. V. O.); D-l Lucian Blaga la Academia (M. I. M.);
Pagini Basarabene (M. V. O.); Gândirea [R. N.); Fizica lui Newton în zilele
noastre (Ș. T); Jocuri (M. I. M.).

REDACTIA / ADMINISTRATIA

Liceul „Sf. Petru și Pavel” — Ploești

CURIERUL LICEULUI „SFINȚII PETRU ȘI PAVEL” — PLOIEȘTI

Anul XV. Ianuarie 1936

REVISTA APARE SUB INGRIJIREA D-LOR PROFESORI:

Remus Ionescu Gregorian,
Mihail Corniv,
Nicolae I. Simache și
Ioan C. Nițu,

și a unui comitet de elevi format din:

Opriș V. Mihai cl. VIII Lit.
Mărdărescu I. Mircea cl VIII Șt.
Niculescu P. Radu cl. VIII Șt.
Teodorescu St. Ștefan cl. VII Șt.

CUVÂNT ÎNAINTE.

Ieșită din avântul sufletesc al câtorva tinere și talentate vârstare prahovene și condusă, rând pe rând, de comitete harnice, în fruntea cărora se găseau profesori valoroși ca d-nii: Aurelian Moșoiu, D. Munteanu-Râmnic, R. Bulfinski, I. A. Bassarabescu și S. Flavian, revista „Curierul Liceului” își începe al XV-lea an de apariție și speră să continue a apărea lunar, dacă împrejurări, independente de voința ei, nu o vor împiedica.

Revista este a elevilor liceului „Sf. ții Petru și Pavel” și de aceea fiecare elev trebuie să se considere colaborator al ei și să o ajute, fie publicând, fie cumpărând-o, fie răspândind-o.

Numai în acest fel se va putea menține, numai în acest fel i se va putea asigura apariția regulată.

De aceea, facem un călduros apel tuturor elevilor să o răspândească în cât mai multe case.

De asemenna, rugăm pe cei cari au de făcut vreo observație referitoare la felul cum apare revista noastră sau la conținutul ei, să scrie redacției, care va căuta să țină seamă de toate observațiunile drepte.

Revista noastră nu trebuie privită de cât ca o revistă a unor elevi și ca atare rugăm a fi apreciată după acest criteriu.

REDAȚIA.

O INĂȚĂTOARE MANIFESTAȚIUNE

de prietenie româno-cehoslovacă.

Cu ocazia împlinirii a 18 ani dela înființarea statului cehoslovac, în ziua de 22 Noembrie c., d. Jan Šeba, ministrul Cehoslovaciei la București a ținut la Ploești, în aula liceului „Sf. Petru și Pavel”, în urma invitației făcute de un comitet, o conferință despre „Românii și Cehoslovacii de-a lungul istoriei”.

Înainte de a-și începe conferința, d-l ministru a fost salutat de d. Stoica Teodorescu, directorul liceului nostru, care, în cuvinte calde și bine simțite, a urat bun sosît distinsului oaspe.

Ne facem o plăcută datorie să dăm in extenso, această cuvântare :

Domnule Ministru,

În numele liceului Sf-ții Petru și Pavel din Ploești, pe care am cinstea să-l prezint, în numele comitetului de inițiativă care a promovat această sărbătorire, pe care ați binevoit să o onorați cu prezența D-voastre, în numele asistenței prezente aci, vă urez din adâncul sufletului meu, tradiționalul și curatul dicton românesc, „BINE AȚI VENIT“.

Într'adevăr sunteți bine venit și ne bucurăm că orașul nostru, că școala noastră are cinstea deosebită să primească cu suflet deschis pe înaltul oaspete, pe reprezentantul autorizat și legiuit al mult respectatei, al mult stimatei și cu neclintită credință iubilă de întreg poporul românesc, Republica CEHOSLOVACĂ.

Multe sunt bucuriile în viața unui om ca și în viața unui popor; multe sunt și durerile și ale unuia și ale celuilalt; dar alegem bucuriile, potolim durerile, alinăm suferințele, legăm speranțele și întărim legăturile de prietenie, cu cei cari suntem legați de soartă: suntem supuși destinului să ducem în mod aproape involuntar laolaltă, calvarul vieții, pe drumul spinos și greu de viețuire istorică, care nu cunoaște popas ci numai drum fără de preget.

Identitatea acestor interese superioare atât de stat cât și de popor, le găsim la noi Români, legate și ferecate de ale nobilului Domniei Voastre popor, pentru că identitatea are o motivare istorică, este supusă aceluiași imperativ geografic, este îndătinată a fi una și nedes-părțită în vecii vecilor.

Motivarea istorică este simplă, pentru că ambele popoare dealungul veacurilor aceleași lacrimi au vărsat pe pământurile lor, pe care n'au înțeles și în ruptul ca pului n'au vrut să le părăsească, ci mai repede robind laolaltă cu râul, cu pădurea,

cu câmpia, cu muntele, cu satul, cu obiceiul și credința în Dumnezeu, până ce dreptatea a fost restaurată în deplinătatea ei.

Prin urmare această identitate a trecutului nostru istoric, evidentă, știută și suportată de întreaga suflare cehoslovacă și românească—dele mic la mare, dela vlădică și până la opincă — este, cred eu, un element de înaltă valoare morală, care formează temeliiile prieteniei sufletești dintre popoarele noastre.

Prin urmare, ne recunoaștem și ne regăsim în tot acest trecut nefericit, dar nefericirea trecută o înneacă în bucuria unanimă, că rostul neamului D-voastră și al nostru, **de data aceasta**, este un rost luminos, feeric și binecuvântat. Libertatea deplină a neamului cehoslovac, întruchipată în Republica Cehoslovacă; libertatea integrală a neamului românesc, întruchipată în România Mare, sunt azi lucruri reale: și pentru temeinicia acestui „real“ luptăm și trebuie să luptăm din răspuțeri, pentru ca tocmai această temeinicie reciprocă să fie cât mai solidă și cât mai de neînvinș.

Da, solidă și de neînvinș. Aci stă în cumpăna grea și cuminenția și patriotismul celor ce au cădere să conducă și să dirijeze interesele popoarelor. Ei au îndatorirea să canalizeze și să cimenteze aceste interese ale națiilor, întru fericirea și perpetuarea dreptului la viață, ce fiecare îl are sub soare.

Unul dintre cei căruia îi cade în îndatorire acest imperativ, sunteți și Domnia Voastră Domnule Ministru, Jan Šeba.

Dacă națiile noastre se regăsesc una și aceiași în trecutul dureros, dar făuritor de cugete și conștiință națională, popoarele noastre se mai regăsesc și pe alt tărâm: imperativul geografic anunțat mai sus și necesar de a fi lămurit.

Suntem îndăținați de Dumnezeuul crealor, să facem horă strânsă, cerc puternic

strângând mâna, temeinic celui de al treilea neam, vecin nouă, prieten bun la amândouă, neamul Jugoslav.

Nu putem tăgădui și ignora acest imperativ geografic; nu putem tăgădui și ignora existența acestei situații, căci prin ea vom putea a ne izbăvi de toate necazurile, ori care ar fi ele și ori când s'ar produce, în mod sigur și deplin. Suntem deci aceste 3 țări și 3 popoare parcă de Dumnezeu hărăzite a fi unul și nedespărțit lucru: și ori cine va încerca să sfarme cercul, se va isbi de temeinicia lui, la consolidarea căruia suntem datori să contribuim cât se poate de mult, cu cinste, credință și devotament.

Nici odată nu mi s'a părut să fi avut mai multă motivare logică dictonul „Unde-s doi puterea crește” și cu atât mai mult, unde-s trei, puterea va crește și mai mult.

Ei bine, trei suntem sortiți de Dumnezeu a face horă prin hotare comune; trei suntem datori a întări granițele acestei hori. Nu trebuie nimeni și cu nimica să frângă mâna și brațul încrucișat al horei, pentru că numai prin ropotul unanim, cadențat și vânjos al ei, vom putea apăra patrimoniul sfânt de existență și de viețuire pe acest pământ: Cehoslovac, Românesc și Jugoslav.

Fericită fie pomenirea celor cari au dat viață acestei prea reale, prea evidente, prea firești vecinătăți de hotare, țări și neamuri.

Feriți și întru pomenire să fie toți acei cari prin: cuvânt, prin scris, prin faptă și îndemn, contribuiesc la întărirea și consolidarea cât mai temeinică a acestei uniri, căci numai prin ea vom putea oricând, înfrânge fără-de-legea ce întâmplător s'ar abate asupra capetelor noastre.

De data aceasta avem fericita ocaziune a socoti pe Excelența Voastră ca pe unul care contribuiți în mod temeinic cu vorba și cu fapta, la consolidarea spusă mai sus.

Prezența Excelenței Voastre și a însoțitorilor, printre care numărăm și pe Mult respectata Doamna Șeba, având și pe prea iubita Excelențelor Voastre fiică, ne este o dovadă prea evidentă de aportul

și truda ostanelilor întru promovarea și cimentarea legăturilor de adâncă prietenie și frățietate ale popoarelor noastre. Ceva mai mult, Excelența Voastră va rosti în grai românesc, cuvântul ce va urma îndată.

Desigur că acest fapt este o cheazășie foarte puternică, care ne îndreptățește a vă socoti cu adevărat iubitor al pământului românesc, al neamului românesc, al graiului românesc.

In ce ne privește, vă asigurăm de tot devotamentul neamului nostru ce purtăm nației Domniei Voastre, implicit Excelenței Voastre însăși.

Ca omagiu pentru întreaga cinstire ce ne-ați făcut-o, nouă Ploeștenilor, în această zi, de a veni în mijlocul nostru, eu ridic glasul meu strigând: Să trăiască Excelența Sa Domnul Ministru Jan Šeba întru mulți ani, pentru fericirea și prosperitatea nației amice și vecine, Cehoslovacia.

Mulțumind d-lui director St. Teodorescu pentru cuvintele rostite și publicului ploeștean pentru frumoasa primire, d-l ministru Șeba începe prin a arăta, că i-a trebuit curaj să încerce să vorbească în limba română, pe care n'o cunoaște atât de bine — spune d-sa — o cunoaște destul de bine, spunem noi, cei cari l-am ascultat.

Intrând apoi în subiect, d-sa arată, după lucrările d-lui Iorga și Nistor, legăturile care au existat în trecut între România și Cehoslovacia, atât pe tărâmul religios, cât și pe cel istoric și economic.

Partea interesantă a conferinței d-sale a fost aceea, în care a arătat că poporul românesc și cel cehoslovac încep să se apropie și prin cultură. Amintind de legăturile din trecut în această direcție, d-sa a menționat faptul că 30 de ofițeri din statul major ceh și-au făcut instrucția în România.

Arată apoi cum s'a constituit statul ceh în 1918, la 28 Oct., în urma unei revolte în Praga, revoltă care renaște Cehoslovacia, dar care, poate n'ar fi reușit, dacă Providența n'ar fi făcut ca paza orașului Praga,

să fie încredințată celor două regimente românești din Brașov și Cluj. Iată deci ajutorul dat de România la Independența statului cehoslovac și acest eveniment a fost sărbătorit acum 3 ani, când s'a desvelit la Praga o placă comemorativă. Poporul român și cel cehoslovac au avut un trecut comun, au învățat să știe ce este libertatea și cum să și-o păstreze. Aceste două popoare, prin suferințele comune și prin scopurile comune, sunt legate nu printr'o alianță trecătoare, ci printr'o dragoste, ce nu va putea fi spulberată de dușmani.

În istorie n'au oprimat pe nimeni și de aceea nici nu vor să fie oprite. Mai mult decât au știut să-și facă independența, vor și să și-o apere.

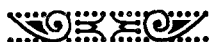
D. ministru Șeba și-a încheiat frumoasa conferință, îndelung aplaudată, cu vorbele:

„Să ne amintim lozinca conducătoare a politicii noastre externe: „Dela străini nimic, ale noastre nimănu!”.

A urmat o recepție, la care au vorbit câți-va membri ai comitetului organizator, mulțumind încă odată d-lui ministru Șeba, pentru documentata conferință și arătând că legăturile de prietenie dintre România și Cehoslovacia sunt și rămân indestructibile.

Apoi d-l Ministru Șeba a părăsit adunarea, adânc impresionat de manifestația de simpatie de care a fost înconjurat în cele câteva ore, cât a stat la Ploiești.

REDACTIA.

IARĂȘI „CITIREA EXTRAȘCOLARĂ“

— Un nou număr din „Biblioteca Școlii Secundare” —
de D. MUNTEANU-RĂMNIC

Cum încurând va apare No. 11 din „Biblioteca Școlii Secundare” editată de d. D. Munteanu-Râmnic, D-sa ne-a oferit, la cererea noastră pentru un articol, prefața cu care prezintă cititorilor numărul de mai sus, care cuprinde comedia într'un act, localizată de D-na Caterina I.A. Bassarabescu, sub titlul „Gura dulce mult aduce”. O primim și-o redăm întreagă, cum urmează:

„Biblioteca Școlii Secundare”, având în vedere însemnătatea educativă a citirii elevilor în afară de școală, urmărește scopul de a edita lucrări educative, atrăgătoare și ieftine, care să-i îndemne la muncă și gândire personală, să le formeze gustul și deprinderea de citire sănătoasă. Firește că-și va face datoria, — ca să abată tineretul dela cartea rea, dela literatura bolnavă și rălăcită, mai mult răspândită astăzi ca oricând, otrăvită de senzațional și efrenație, de desmăț și zeflema, de pornografie și exagerat stilism, de unde și lipsa de idealitate și simțire aleasă, ca și de sinceritatea și spontaneitatea adevăratei literaturi,

„editura” însăși reducându-se în cea mai mare parte, la fabricație pripită și tarabă.

De aceea am și socotit că poate figura, în „Biblioteca Școlii Secundare”, reușita prelucrare și localizare a D-nei Caterina I. A. Bassarabescu, după cunoscutul scriitor și talentatul om de teatru H. Duvernois, sub titlul „Gura dulce — mult aduce”, cum s'a publicat în mai multe numere din „Gazeta Cărților”¹⁾. E foarte potrivită pentru ceea ce urmărim aici, odată ce este o lucrare dramatică simplă și, cum am mai spus, „este necesar să pornim cu lucrări ușoare, de mică întindere chiar, în primul rând atrăgătoare și totuși cu desăvârșire literare, în genere dominate de acțiune, imaginație, curată și măsurată emoție, umor sănătos și dacă se poate, la început, cu subiecte din lumea copiilor, elevilor și-a tineretului,

1) „Gazeta Cărților”, publicație de bibliografie, literatură și cultură generală. Director D. Munteanu-Râmnic, Red. și adm. Ploiești, Str. Zăgoriț 1.

ca să trecem apoi treptat, cu vremea, vârsta și metoda, la lucrări de relativă greutate, de adâncă preocupare, de matură cugetare chiar, bucurându-ne că puiul a învățat să sboare singur, plutind cu putere în înălțimi albastre și senine²⁾.

Însă, cum lucrarea ce edităm acum este „dramatică“, e locul să amintim, c'am mai editat, în afară de măestră și originala lucrare a D-lui Prof. N. Iorga, drama în 3 acte „Fiul cel Pierdut“, încă o asemenea prelucrare și localizare, Ovidiu Șicană, (3 acte și un tablou), a D-lui I. A. Bassarabescu, după originalul denumit „Farce de Pathelin“, comedie ușoară, de-un autor necunoscut, din primele timpuri ale teatrului francez (1512). „Multe din aceste farse din vechiul nostru repertoriu erau necuviincioase, zice Petit de Julleville („Le Théâtre en France“), dar Pathelin, care e o capodoperă, face excepție“. Și se știe c'a fost jucată și pe scenele marilor teatre pariziene, ca și pe scenele școlărești ale colegiilor. De aceea și la noi, prelucrarea D-lui Bassarabescu a avut un mare succes.

Și „Gură dulce-mult aduce“ este tot o „piesă simplă“ și ca subiect, și ca formă și dramatizare, dar actuală și din viața familiară și-a tineretului. E

2) D. Munteanu-Râmnic, Citirea elevilor în afară de școală (dela conferința prof. de l. română), Bibl. Sc. Secundare No. 9.

foarte potrivită și pentru reprezentare, fiind ușor de regizat și de jucat, ca și pentru teatru școlar și teatru de diletanți, un motiv mai mult ca să figureze și'n Biblioteca Școlii Secundare. Ar putea face parte și dintr'un fel de „pedagogie teatrală“, pentru asemenea utile și frumoase preocupări ale școlărilor și tineretului. Firește că nu țintim să fie numai o lectură atrăgătoare și de bună seamă că reprezentarea decide în ce privește valoarea dramatică — ceea ce și așteptăm cu deplină încredere. Acțiunea e ușoară și bine condusă, cu dialoguri vii și cu umor ușor și sănătos. E o farsă fără complicații meșteșugite, cu puțină „șarjă“ pe-alocurea, dar atâta cât se îngăduie, odată ce place și emoționează. E un „proverb“, cum zic Francezii, un „proverb“ dramatizat (vezi și Musset: „Il ne faut jurer de rien“!). E și „literatură pentru copii“, care nu trebuie să fie o simplă „fabricație“, ci trebuie să rămâne mereu „pe drumurile înșorite“ ale artei adevărate. De aceea și este un gen greu, care cere, pe lângă talent literar, limbă corectă și adecvată, și finețe, duioșie, cunoașterea sufletului tânăr, însușiri care, nu lipsesc nici originalului și nici D-nei Caterina I. A. Bassarabescu.

D. MUNTEANU-RÂMNIC

Către elevi

de Profesor Radu Cosmin

Elevi de pretutindeni ai școlii românești, auziți voi gemătul pământului? Bătrâna noastră **alma mater** geme înăbușită de lacrimi văzându-și, din nou, copiii despărțiți în două tabere dușmane și sfâșiindu-se ca fiarele. Spania

e Apocalipsul Europei. Popoarele toate stau cu mâna pe armă gata să intre în uriașul dans al morții.

În zadar Isus Cristos veni pe lume ca s'aducă pacea între frați. Zadarnic sângele Lui curse pe cruce. Zadarnic apos-

tolii Lui propovăduiră iubirea aproape-lui, mila, iertarea și înfrățirea univرسالă.

Nici două zeci de ani nu s'au împlinit dela cumplitul războiu al popoarelor, din care, cu groaznice suferinți și uriașe jertfe am ieșit și noi, frații români risipiți de veacuri sub juguri străine, uniți laolaltă, într'o țară comună, sub același Steag și într'un singur țel: Păstrarea pe vecie a granițelor noastre și întărirea neamului românesc !

Din adâncul pământului nostru s'aud chemări jalnice de îngrijorare. Străbunii și părinții noștri se mișcă în mormintele lor și sufletele lor nelinițite au scoborit din împărăția lui Dumnezeu la poarta vetrelor noastre, bătându-ne cu degetul în fereastra inimei :

— Treziți-vă strănepoți și fii! Lupii și toate fiarele vecine dau, din nou, târcol caselor noastre !

Ați auzit voi glasul lor îndurerat ? Strămoșii n'au liniște în mormânt.

România noastră Mare e amenințată zilnic de dușmanii de ieri. Ungurii, cari de douăzeci de ani urlă cu venini, în lumea largă, împotriva noastră au găsit ecou chiar în inima unora din frații noștri latini. Ducele Mussolini, întemeietorul de azi al imperiului italian, poate pentru mici păcate politice ale conducătorilor noștri, a luat pe Unguri în brațe. Călăii de ieri ai neamului nostru au prins curaj. Ei visează și cer amenințatori revizuirea tratatelor de pace și sfărâmarea granițelor noastre. Liga Antirevizionistă română, înființată de directorul celui mai mare și românesc ziar, D. Stelian Popescu, a sculat țara în picioare trezind conștiința și demnitatea românească. Freamătă aerul țării de strigătele uriașe de protestare și revoltă ale neamului întreg : **Nici o brazdă dușmanilor, din sfântul nostru pământ românesc !**

Țările prietene nouă din Mica Înțelegere, Ingoslavia și Cehoslovacia au unit

strigătul lor de revoltă cu al nostru . Bucureștii au fost, deunăzi, parlamentul de protestare al Micei Înțelegeri și al Franței, care ne-a ajutat în războiul cel mare și la întregirea neamului nostru în granițelor lui milenare.

Cerul Europei e acoperit de nouri. Zeul Marte își zăngăne armele în auzul nostru uluit de pericolele ce ne amenință. Și totuși, țara și neamul nostru privește cu încredere viitorul. Dreptatea stă de partea noastră. Cum am fost dintru 'nceputul începuturilor, noi suntem adevărații stăpâni ai pământului acesta. Împăratul Traian ne-a găsit aici așa cum ne-a săpat în piatra nemuririi pe columna Lui din Roma. Cronicarul Anonymus, al regelui ungar Bella IV, spune în cronica lui că ungurii ne-au aflat aci stăpâni pe pământul nostru, pe turmele și pășunile noastre, pe legea și avuțiile noastre : sare, aur, vite, cereale, vii, păduri, râuri și lacuri.

Câte bătaii au mâncat Ungurii prădalnici ai pământului nostru, și dela Basarab Vodă la Posada, și dela Ștefan cel Mare la Baia, și dela Mihai Viteazul, în Ardeal și dela Rege Ferdinand la Tisa și Budapesta !...

Părinții noștri au fost aci cu 500 de ani înainte de Cristos când Darius al Perșilor și Alexandru Makedon le-au încercat vitejia și dârzenia ! Herodot și Strabo vorbesc cu admirație și respect de civilizația și înțelepciunea strămoșilor noștri. Căci, suntem — cași acum mai bine de 2000 de ani — Geto-Daci din marea familie a Tracilor. Altoiul roman ne-a dat numai o nouă strălucire și o nouă civilizație. Ungurii sunt venetici. Țăranii lor, **cicoșii** din Pustă, poartă și azi codițe pe spate, frunte îngustă, ochii mici, oblici ai rasei mongole și toporul în mână cu care se căsăpesc între ei. Țăranii noștri cu chip mândru de ciobani și plugari, cu gospodării statornice de mii de ani, sunt aceiași ca cei de pe columna lui Traian. O știe

aceasta și Ducele Mussolini, și lumea întreagă. Și, totuși, Ungurii, în ciuda istoriei și a dreptului, râvnesc din nou Ardealul nostru.

Fierbe văzduhul de aburii Morței. Din Spania, unde se luptă Crucea cu Satan, naționalismul cu comunismul, focul se poate întinde până la noi. Cine poate ști ce va aduce ziua de mâine! Ministerul Educației Naționale a luat de pe acum măsuri ca liceele și școlile primare să servească de spitale „la o nouă mobilizare“!

Cuvântul a fost rostit. Cu începere de de azi voi nu mai sunteți copii. Sunteți

micii apărători ai țării și neamului vostru, ai legii voastre creștine, ai ordinii, steagului și regelui vostru. Cercetași sau străjeri, ochii voștri și urechile voastre trebuie să stea de veghe spre granițele țării. Pregătiți-vă fragedele voastre suflete pentru ziua cea mare! Azi războaiele nu se fac numai de armată, ci de națiunea întreagă.

Voi puteți fi micii eroi care veți salva România Mare.

Sus inimile, scumpii mei șoimi! Așteptați cu încredere viitorul! Dumnezeu și Dreptatea sunt cu noi!

S U F L E T U L

*Sunt porumbelul călător al lumii...
Svârțit cu însăși voia mâinii Tale
Din arca vieții, pe tărâmul lumii,
Mă uit și numai ape văd în cale...*

*De-atuncea fâlfâi fără încetare...
Potopul încă nu și-a tras zăporul
Și n'a crescut măslinul sfânt pe care
Să-mi odihnesc măcar o clipă sborul...*

*Pe ape moarte rătăcesc ca orbul...
E mâl adânc pe piscuri, și mă'nec...
Din hoit în hoit alerg la fel cu corbul,
N'am unde sta, îngăduie-mi să plec...*

*Sunt porumbelul tău, ursit de soartă
Să nu-și mai uite cuibul niciodată...
Ascuns instinctul nesmintit îl poartă
Cât de târziu la cuib, prin lumea toată...*

*Bat vânturi mari pe sus, dar vânturi fine...
Jubirea bântue ca la 'nceput...
Îngăduie să mă întorc la tine
Și făr'de ramura ce mi-ai cerut...*

*Îngăduie... Și-atuncea tot mai spornic,
Sburând prin nori, pe nori și peste nori,
Moi înălța la Tine Doamne, dornic
Cum se întorc la cuibul lor, statornic
Hulubii lumii, pururi călători...*

PATRAȘCU PAUL

Cl. 6-A.

Noaptea a venit

de Țigănuș Nicolae Gh. cl. 7 Șt.

*Noaptea a venit alene
Și-a adus în poală stele;
Iar prin dealuri și vâlcele
A venit și „Moșul Ene“*

*Încărcat cu mii de basme...
Focul pâlpâie în vatră,
Colo'n sat un câine latră
Iar prin noapte trec fantasme...*

*Cât o roată de argint
Luna'n cer lipește'ntr'una
Stele mici de mărgărint
...Vântu-și tot încearcă struna...*

*Jos, un munte uriaș
Îi poartă cușma într'o parte...
Din pădure, de departe
Se aude-un glas gîngăș...*

„DREPTATE“ PENTRU

„UNGARIA MILENARĂ“

Formula aceasta, reeditată prin declarația musoliniană din 1 Noembrie, pe cât este de bombastică și declamatorie, purtând pecetea anumitei sorgîniți, pe atât este de goală și de pretențioasă.

Evocând în sufletele noastre lungul martiriu al unui întreg neam, ea dovedește din partea celui care a lansat-o lipsă de onestitate, sau, în cazul cel mai bun, ignoranță. „Ungaria milenară“? Istoria care-și deapănă neîntrerupt firul, senină și obiectivă, ne arată că această afirmație constituie o absurditate. Nu numai că nu se poate vorbi de o Ungarie milenară, dar între toate statele Europei, Ungaria este din ale mai nouă.

Ca să nu riscăm să rămănem în domeniul prezumțiilor și al simplelor afirmații, să dăm glas istoriei.

La anul 896 p. Chr. triburi fineze conduse de căpetenii turcomane, cu ochii scufundați în fundul capului, cu fruntea teșită, cu poameții obrazilor proeminenți, maxilarele puternice, toracele bine dezvoltat, picioarele încovoiate, cu părul aspru ca cel din coada cailor, pe a căror șea se desfășura toată viața lor, mînuind bine arcul și lațul, după cum și azi mînuiesc toporul cu care Ungurii cei veritabili, cei din stepă, se căsăpesc între ei. Aceștia erau Ungurii primitivi, cu toate că statuia lui Arpad de pe Tâmpa, cel sub a cărui călăuzire cotropiseră Panonia, reprezintă tipul cel mai strălucit al rasei arice. Faptul acesta este deosebit de elocvent. Fără nici un comentariu, el este dovada celei mai trufașe megalomanii și ne mai arată că înclinarea spre falșificarea istoriei este veche la acest popor.

Așezați într'o compactă masă de Români și Slavi, înjghebează, de bine de rău, un stat, al cărui scut de apărare au fost multă vreme cele două țărișoare valahe. Ca o dovadă că așa stau lucrurile, este faptul că

atunci când acestea decad, însuși statul unguresc se prăbusește. În bătăliile de la Mohaci în anul 1526, odată cu viața lui Ludovic al II-lea, regele Ungariei, s'a năruit și acest stat, care este desființat politicește, fiind împărțit în 3: Transilvania principat autonom, vasal Turcilor, Nordul și Vestul Ungariei date lui Ferdinand Habsburgul, fratele lui Carol V și cumnatul regelui mort, rușinos, la Mohaci și Sudul și mijlocul fostului regat prefăcut în pașalâc, cu centrul la Buda. Să reținem deci că dela 1526. Ungaria dispăre de pe harta Europei. Abia la anul 1699, în urma luptelor victorioase ale lui Leopold I, de la Salankemen, Mohaci, Zenta, etc., prin pacea dela Carlowitz, Ungaria și Transilvania trec în stăpînirea Austriei și această situație dăinuește până la 1867, când în viața monarhiei habsburgice s'a întîmplat un lucru foarte grav.

Această împărăție de jaf și pradă devine un anacronism. Conglomeratul sau mozaicul de neamuri, cari printr'o serie de rupturi, fuseseră silite să trăiască la un loc, devenise o temniță a neamurilor. Amenințat cu prăbușirea, împăratul Frantz Iosif se vede nevoit să acorde egalitate de drepturi Ungurilor, vechiul Imperiu devenind un „monstru cu două capete“. Dacă prin urmare, desființată în 1526, Ungaria reinviază abia la 1867 și încă sub forma acestui dualism Austro-Ungar, se mai poate poate vorbi atunci de o „Ungarie milenară“? Prin urmare „Ungaria milenară“ este un grosolan falșificat al istoriei.

Să vedem însă ce înseamnă „dreptate pentru marea mutilată“. Mai întîi, stăpînirea ungurească s'a întins asupra ținuturilor desrobite azi, prin silnicie. Luptele voievozilor români, Glad, Menumorut, Gelu, Kean, povestite de „*Notarus anonymus regis Bellae*“, uciderea lui Litovoiu la 1279 în-

frângerile Ungurilor dela Posada în 1330, din Moldova din 1359, de sub Cetatea Dâmboviței din 1369, dela Hândau, pe vremea lui Ștefan I al Mușatei, dela Baia din 1467, Șelimber și Gorăslău, 1599 și 1601, înfrângerile de la Brașov pe vremea lui Radu Șerban Biruitorul, ni-i arată pe Unguri ca pe niște silnici cotropitori.

Neam nomad, de cele mai barbare moravuri, trăind din jaf și pradă, cu un pronunțat simț de dominație, pot Ungurii susține că au cucerit în numele unei culturi?

După ce-au cucerit Transilvania, își pot ei justifica dușmănoasa stăpânire prin ceva? Au rodit ei, cu sângele lor, acest pământ? Se pot lăuda ei cu opera pe care au săvârșit-o Cavalerii Teutoni în Prusia Orientală, operă care legitimează stăpânirea Germanilor acolo? Care este opera de civilizație înfăptuită de Ungaria milenară în Transilvania? În afară de câteva biserici și clădiri ale oficialității ungurești, nu există niciuna. Prin urmare despre aceasta nu poate fi vorba.

Să vedem însă cifrele ce spun. După sta-

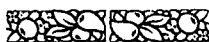
tisticele recunoscute și de Ungaria, pe teritoriile subjugate odinioară Impărăției defuncte, unite astăzi cu Iugo-Slavia, locuiesc 3.688.134 Croați și Sloveni și numai 433.866 Maghiar.

Pe aceleași teritorii, în Ceho-Slovavia, locuiesc 2.315.209 Slovaci și 446.000 Unguri, iar în Transilvania și celelalte ținuturi românește, stăpânite odată de Unguri, trăesc 3.211.452 Români și 800.000 de Unguri. Prin urmare la o populație 7.200.000 autohtoni, avem 1.900.000 Unuri.

Probabil că D-l Musolini ar vrea ca această minoritate să domine mai departe și dacă aceasta nu se întâmplă constituie cea mai strigătoare la cer nedreptate.

Este limpede deci, pentru oamenii onești bineînțeles, că tratatele de pace cari au consfințit această stare de fapt se sprijină pe dreptate și adevăr și ca și aceste națiuni, *ele sunt veșnice*. „Dreptate pentru Ungaria milenară“ dovedește din partea celor care o spun lipsă de cinste sau ignoranță, în cazul cel mai bun.

N. SIMACHE Profesor

SINGURĂTATE

Castelul domnește în pace profundă.
Pe murul de veacuri,
iedera doarme în leagăn de undă.
În turla senilă
un buf
în puf.
în miez de noapte
a sosit,
și 'ntre ceaslovuri prăfuite
pe 'o veche filă
a poposit.

Ungherele-ascunse 'n penumbră
redau o imagine sumbră.
Arce, bombarde și lănci de oțel
singure dorm în tăcutul castel.
Privește prin storul de lemn
o rază de lună
E rece, e noapte
și nici un semn
afar de-o pendulă
străbună
rămasă de strață la 3

Doarme de veacuri castelul
și oțelul.

Mărdărescu I. Mircea
cl. 8 st.

Sonet...

*Invăluit în umbrele 'nserării
Ascult cum plânge-afar'o violină...
Și cântu-i trist, durerea ne-o alină
Iar eu, mă pierd în undele visării . . .*

*Luceafărul — o palidă lumină —
Clipește iar în taina dapărtării . . .
Incet, încet, pe aripele uitării
Dureri cu umvre'n liniște se'nbină.*

*. . . Si noaptea ridicatu-și-a perdele . . .
Răsare luna albă ca o floare
Pe-un cer tivit cu mii de peruzele . . .*

*In timp ce plâng și sufletul mă doare,
Inconjurat de dorurile mele,
Trist, cântul de vioară'n noapte moare . . .*

ȚIGANUȘ NICOLAE
CL. VII ȘT.

EPIGRAMĂ

UNUIA CE SCRIE
VERSURI MULTE

Cânti tainicele universuri;
Deci consacrată ți-e vecia,
Păcat că'n marea ta de versuri
S'a înecat, (vai)... poezia!

JIJIE GH. GHEORGHE
CL. VII ȘT.

PENTRU M. KOGĂLNICEANU.

Oamenii care stăpânesc spiritul unor întregi perioade de timp și, dominându-le, să deschidă perspectivele de justă fixare și consolidare a formelor de viitor în viața unui popor, sunt rari. Atât de rari că de cele mai multe ori contemporanii neobișnuiți cu existența elementelor ce depășesc cotidianul și banalul, trec pe lângă ei nepăsători, în cazul când nu-i acoperă cu veninul insultei.

Timpul, acest incomparabil factor de reabilitare a adevărului și drep-

tății, ridică mai totdeauna din umbra uitării curățind de rugina nepriceperii, icoana și faptele personalităților creatoare.

Situate pe pragul atenției noastre, viziunea lor se proiectează în tot ce ea conține mai caracteristic, înscriindu-se în paginile istoriei nepărtinitoare. Liberat de balastul inutil pe care-l prezintă amalgamul vieții ce cade direct în contact cu lumea, conturul unor astfel de personalități se precizează în linii puternice pe care

urmașii le sesizează, surprinși de spiritul obtuz al contemporanilor care le-au ignorat.

Adevărul celor spuse este atât de dureros și ades ilustrat, nu numai la noi, ci și aiurea, încât exemplificarea este inutilă.

*

Dacă în ce privește pe contemporanii lui Mihalache Kogălniceanu, ei nu pot fi învinuiți întru totul de a fi fost refractari aprecierii unei valori atât de masive și pregnante ca a lui Kogălniceanu, cel puțin o parte din viața sa, marele bărbat a simțit încercările meschine și interesate de a fi umbrat prin lansarea și colportarea unor defecte închipuie și oricum, neînsemnate, în raport cu aportul pozitiv pe care el l-a realizat pentru țara sa.

Nu putem preciza o legătură causală distinctă, dar oricine se poate mira că deși Kogălniceanu n'a fost dintre cei mai puțin prețuiți în viață, *memoria sa n'a fost cinstită totuși până azi de bronzul unei statui, merită să eternizeze în mintea urmașilor pe cel mai de seamă ctitor, poate, al culturii și al statului românesc.*

* *

Oricât ar fi de complexă personalitatea lui Kogălniceanu, ea e străbătută în toate acțiunile sale de o notă caracteristică, rezultantă a unității de manifestare a temperamentului său puternic și, uneori, doar aparent angajat pe poziții diverse.

Dela primele încercări pe care le-a elaborat în străinătate, abia la vârsta de douăzeci de ani (Romänische oder Walachische Sprache und Litteratur, Histoire de la Valachie, dela Moldavie et des Valaques Transdanubiens, Esquisse sur histoire, les moeurs et la langue de Czigans), tipărite la

Berlin în 1837, și până la acel discurs academic privitor la viața sa, ținut abia câteva luni înaintea morții, în 1891, *aceleași năzuințe au finit încontinuu sub tensiune voința lui Kogălniceanu, oricât de multiple ar fi aspectele activității sale.*

Născut în 1817 și mort la 1891, Kogălniceanu a luat parte hotăritoare la toate faptele importante din viața literară, culturală și socială.

Toate actele sale pornesc dintr'o profundă dragoste față de neamul pe care îl vrea ridicat acolo unde calitățile, trecutul cu suferințele și rostul său îl îndreptătesc să fie. Iubirea aceasta străbate orice manifestare a lui Kogălniceanu și ea îi dă curajul să critice acolo unde se construia greșit, ori să inițieze unde nu se făcuse nimic.

Din dorința de a ne face cunoscuți streinilor, spre a ne valorifica aspirațiile și spre a justifica drepturi pentru care el avea să lupte neobosit mai târziu, publică *cele trei lucrări amintite, în care se pot identifica bine și realizările sale de maturitate.* Aici el tratează istoria poporului românesc ca una singură, ceea ce avea să facă și în Dacia Literară (1840) și, mai ales, în Cuvântul pentru deschiderea cursului de istorie națională, unde precizează că *„în neunirea (strămoșilor) trebuie să vedem izvorul tuturor nenorocirilor trecute a căror urme până astăzi sunt încă vii . . . Eu privesc ca patrie a mea toată acea întindere de loc, unde se vorbește românește, și ca istoria națională, istoria Moldovei întregi înainte de sfâșierea ei, a Valahiei și a trațiilor din Transilvania.”* E linia pe care se va mișca cu pasiune în toată activitatea sa publică.

În aceste lucrări ale tinereții afirmă el *importanța studiului istoriei naționale*, amplificată în latura socială, cum va continua s'o facă, apoi prin publicarea Arhivei românești (1841)

și mai ales prin publicarea în trei volume a Letopisețelor Țării Moldovei, începând la 1852, cu fragmente traduse apoi și în limba franceză.

In activitatea sa de îndrumător al literaturii, pretinzând unificarea limbii literare, gruparea scriitorilor români de pretutindeni în publicații care să elimine partea politică și, mai cu seamă, în împotrivirea față de imitația servilă a literaturii streine, în special franceză, ca și față de exagerările latinismului steril; în rolul de teoretician al întoarcerii în literatură către specificul popular și spre trecutul istoric însemnat în cronică, ori conservat de tradiția evlavioasă, către cecece atât de plastic el numește „duh național”, — îl vedem, deasemenea, pe Kogălniceanu autor al acelei broșuri publicată în germană la 1837, privind limba și literatura românească.

Aici e pivotul din care se ridică toată dragostea lui pentru țărănimea pe care o susține cum numai un om de atâta largă generozitate și adâncă pregătire ca M. Kogălniceanu putea s'o facă.

În acea lucrare a studentului din Germania. asupra istoriei, moravurilor și limbii țiganilor, se vede apărătorul lor de mai târziu și, în general, omul în cărui activitate politică aveau să găsească un apărător așa de cald toți nevoiașii soartei.

Chiar din aceste lucrări care dela început definesc unitatea de caracter și activitatea lui Kogălniceanu, se putea bănui că autorul lor e un om care se plasează prin temperament și, mai ales, cunoscute fiind împrejurările în care avea să lupte,—pe terenul activității constructive, practice.

Din pleiada acelor personalități multilaterale, Kogălniceanu a intrunit calitățile scriitorului, oratorului, istoricului și literatului.

Omul de cultură, îndrumătorul tea-

trului, literaturii și istoriei, a lăsat în umbră pe literatul autor al unor comedii și al unor încercări lirice în proză. A venit însă o vreme când viața publică a reclamat imperios concursul acestui mare bărbat. Este latura de activitate prin care Kogălniceanu a folosit mai mult decât oricine statului. În acest domeniu nu era nimic creat; aici nu mai putea fi vorba de critică. E domeniul în care apare nu Kogălniceanu criticul dela Dacia Literară, ci spiritul progresiv al celui ce-a prezidat toate actele mari din viața poporului nostru între 1840—1891.

A fost vremea în care, după cum însuși Kogălniceanu o arată în prefața Letopisețelor (ed. II. 1872), când vorbind de „adunările-muncei” din 1857, spune: „Atunci n'am mai avut vreme de scris istorie; am făcut istorie”. E suficient ca cineva să compare programul revoluționarilor munteni, îmbibat de misticism vag și grandilocvență, cu al Moldovenilor, alcătuit în lipsa lui Kogălniceanu, cu opera lui, — „Dorințele partidei naționale din Moldova”, 1847, — ca să vadă ce aport de echilibru, seriozitate și previziune aduce această lucrare care poate fi considerată drept o profeție a etapelor de realizare și consolidare a statului românesc. Si nimeni nu poate rezuma atât de bine ca M. Kogălniceanu activitatea sa pe acest teren: „Dela 1859 până la 1864, ce n'am făcut! Alegerea unui singur Domn pentru ambele Principate; și în curând ca consecință Unirea țărilor plină și întreagă, secularizarea averilor mănăstirilor, închinată și neînchinată, Oborirea clăcei (boerescul), împrăștierea țăranilor, egala îndrituire a tuturor claselor societății române, sufragiul universal, instrucțiunea publică generală, grațuită și obligatorie . . .”

Nu amintim nimic de lupta dusă pentru realizarea acestor îndrăznețe

reforme, despre atâtea discursuri prin care le-a susținut și despre activitatea sa de după 1864 până la 1891, mai ales de cea în legătură cu tratatul dela Berlin.

* * *

Importanța lui M. Kogălniceanu e covârșitoare prin directivele date și realizările obținute în literatură, în cultură și în viața socială, El a distins cărările organice de dezvoltare ale poporului nostru pe toate aceste tărâmurii pe care timpul le-a verificat.

Ne mărginim să relevăm doar actualitatea sa acută mai ales în domeniul vieții sociale cu răbufniri violente pe care în chip conștient Kogălniceanu le prevedea atunci când scria cu privire la împroprietărire.

„Marea chestiune socială, care pretutindeni a costat sacrificii materiale colosale, ruina de clase întregi și șiroaie de sânge, în România se desleagă fără o picătură de sânge, fără ruina nimănui”. Aceste însemnări profetice ne obligă să gândim la groaznicul măcel din Spania anulului 1936.

La Berlin, deși student, lipsit însă de grija zilei de mâine, prin bunăvoința lui M. Sturza, Kogălniceanu întreprinde o operă de propagandă

pentru cunoașterea țării. Dacă numai o parte din cei puși astăzi în condiții similare ar face cât de puțin din ceea ce a făcut Kogălniceanu la Berlin, n'am avea surpriza, poate a unor discursuri care dovedesc o profundă necunoaștere a istoriei și drepturilor noastre între hotarele de azi ale țării.

* * *

Inclinat prin temperament, prin pregătire sufletească și împrejurări spre frământarea complexului social, Kogălniceanu s'a isbit în acțiunea sa publică de adversitățile pe care în mod obișnuit le suscită omul de factură superioară, mânat în viață de imperativul nevoilor obștești și de tăria convingerilor sale. Faptul e cu atât mai explicabil cu cât Kogălniceanu pune în luptă o formidabilă putere de convingere și combativitate.

Rolul său a fost însă împlinit, dând ce trebuia literaturii, culturii și poporului său. Amintirea faptelor sale e mai trainică decât bronzul ridicat așa de târziu în capitala țării al căre-ctitor de frunte Kogălniceanu este.

IOAN C. NIȚU
PROFESOR

S U P L E T U L

○○○○○○○○○○

*E rupt din aurora dimineții,
El ca și ea când fug, nu se mai știe
De vor veni din nou să dea tărie,
Ea zilei ce răsare și el vieții.*

*E tot răsunet doar de poezie,
Un lung ecou în timpul tinereții,
Clădindu-și casă vise-i sunt pereții,
Necercetând cât vor avea să fie.*

*Ca și sfârșitul nopții aurora
Cum se ridică ea și el se duce
Din casa Lui în casa tuturor*

*Departa spre vreo stea ce îi străluce
Și ea și el când pier poate e ora
Când se găsesc pe cale la răscruce.*

Rădulescu D. C-tin.
cl. VI B.

Iulia Hasdeu.

La 17 Septembrie, anul acesta, s'a împlinit aproape o jumătate de veac, dela moartea Iuliei Hasdeu. Un eveniment așa de trist și de neuitat, care pune înaintea noastră întreaga viață a unei geniale copile, moartă înainte de timp, a trecut, prea puțin luat în seamă.

Ziarele și-au făcut într'adevăr datoria lor zilnică; câteva reviste literare, pe care le mai avem au pomenit în treacăt, meritele acestui tânăr geniu, și . . . nimic din ceea ce ar fi trebuit să fie. Nimic din ceea ce ar fi fost datoria noastră, ca veșnică admirație. Poate și întreaga ei existență, care tot mai mult se confundă parcă cu legenda sau năluca; poate și adâncă ei operă poetică, cu toată revelația divină care o domină, au contribuit și mai mult, s'o lăsăm să doarmă în eterna ei pace! Și da, și, nu! Da, pentru că tot ce s'a desprins din concepțiunea ei și-a așternut pe hârtie, rămâne pentru noi, pagini dintr'o lume nouă, pură și relevatoare! Nu fiindcă, un geniu nu moare: ori și când și ori și unde se slăvește — nu se uită! — Sau poate zădărnicia noastră omenească, ne-a făcut și mai mult să nu uităm ver-surile ei:

„Et nous dévoilerons soudain
L'éternel et profond mystère
Que l'infini s'obstine a taire
A l'homme qui le cherche en vain
Et nous sourirons de dédain
Aux vains systèmes dela terre,

și tot mai profud să vedem, că, oricât ne-am aminti de ea, Iulia Hasdeu a luat cu sine, marele secret al geniului său. secretul misterioasei sale firi, moștenită dela savantul său tată, Iulia turna în versurile sale, ciudățenia adâncă a felului ei de a gândi, de a vedea viața, de a arăta omenirea.

* * *

A vorbi de opera poetică a genialei Iulia Hasdeu, este a te isbi de porțile necunoscutului și a vedea, că am avut între noi,

o putere creatoare, care și după moarte, ne vorbește de tăinicia imensității cerești, a nemărginirii și fecmecătoarei naturi, a vieții universale, pe care deși o trăim atât de mulți, o înțeleg atâtia de puțini. A'i cerceta cu deamănuntul valoarea ei literară sau psihologică și chiar dramatică, căci Iulia a lăsat peste (20) douăzeci de schițe dramatice, este *un timp*, care n'ar avea nici măsură, nici norma după care s'ar judeca opera unui scriitor comun sau a unui poet obscur. Opera Iuliei Hasdeu n'are nici curpins nici timp. Ea trăește în spațiul nemuritor adjudecându-și cu tot meritul titlul de geniu! Dar Iulia nu poate fi numai un geniu, după accelerarea și râvna ei în studii, în artă, în muzică, în literatură. Iulia simbolizează creația sublimă, pe care mai pe urmă ne-a lăsat-o nouă, ca o chimera, o apariție visătoare supraomenească. Pentru aceasta, poate, Iulia a devenit multora un mister, o legendă, o apariție inteligentă, care vorbea până acum, din împărăția nemuririi, cu bătrânul său tată! Poate!

Și nu e poezie, fie ea cât de simplă, de duioasă, de tristă, în care să nu străbată ca un fulger sguduitor o tristețe covârșitoare, căci în iubire cași'n durere, Iulia nu era un talent, nici o simțire comună, ci o selecțiune uriașă de sentimente, cari se loveau mereu de bolțile emisferelor senine. A iubit sau nu Iulia — este una dintre cele mai grele, chiar neputincioase întrebări, asupra scurtei sale vieți, cu bogata sa operă literară. A iubit desigur — o evidență în plus care răsare din o seamă de poezii, cu o structură fină, gingașă, transparentă și lucidă, lăsând să se întrevadă parcă seninătatea sufletului ei de dincolo de lumea noastră.

A rămas însă o iubire nemărturisită, o iubire de castelană, care mereu își așteaptă iubitul venind din război — un erou medieval și învingător — disprețuind iubirea obișnuită, dragostea comună și burgheză.

Iulia Hasdeu spune cu sinceritatea poetică despre iubire :

Sais-tu ma mignone
Ce que dit au ciel
La cloche qui sonne
D'un ton solemne ?

*

Et ce que soupire
La brise au loi bleu ?
Ce que peuvent dire
Les Anges à Dieu ?

*

Tout dans la nature
La nuit et le jour
Gazuille et murmure
Et chante : l'Amour.

(Serénade).

împreună cu amărăciunea față de iubirea barbară de rând.

„Non je n'ai point aimé, ce n'est pas de mon âge“.

Și în urma unei așteptări zadarnice, sau a unei cutremurări de reală iubire, au început desnădejdiile, umbrele durerii și ale regretului îndepărtat să chinuiască plâpândul suflet al Iuliei. Dela această epocă, Iulia Hasdeu rămâne pentru totdeauna stăpânită de o durere divină, o tristețe, care o îndreaptă spre ideea morții cu mai multă ușurință. Aceasta dovedește în mod neîndoios că Iulia căutase o inimă pentru iubirea ei, n'o găsisse și de aceea singură s'a adâncit în ea însăși. Iulia Hasdeu a murit în iubirea ei nemărturisită și, înainte de a dispărea definitiv din lumea aceasta, Iulia se avântă, spre spațiile albastrului cer, către soare, către hasardul imers, părăsind grijile omenești și isvorându-și sieși, religia înspiratoare, consolatoare chiar: moartea și dumnezeirea !

* * *

Răsfoiți „*Sic Cogito*“ cartea durerii părintești nebună, a marelui Hașdeu; opriți-vă la mărturisirile bătrânului geniu când vorbește de Iulia și de visele ei ; întoarceți-vă

la studiul spiritismului, la acea convingere pe care Hasdeu cu dinadinsul caută să ne-o fixeze și . . . la apariția misterioasei Kate King, întrebați-vă, cine a putut zămisli, inspira, traduce, într'o adevărată evanghelie a unui om nebun de durerea morții copilei sale, toate aceste domenii noi de gândire, de rătăcire și regăsire sufletească, de iubire călătoare dincolo, în cealaltă lume ? Iulia Hașdeu. Dacă acest geniu tânăr, această copilă dumnezeiască, n'ar fi trăit și n'ar fi murit așa de vreme „Hașdeu n'ar fi scris „*Sic Cogito*“. La ce bun ? Când ar fi fost lipsit, savantul și tată în același timp, de a cerceta imperiul nemărginirii sufletești pentru care mulți din noi l'am ocolit ca utopist dacă nu nebun.

— O dovadă isbitoare, întunecoasă și misterioasă, o pecetuire a acestei vieți de geniu fantastic și rătăcitor este „*mormântul-poemă*“ al Iuliei Hașdeu. Cine n'a văzut acest monument, sau acest templu funerar, care păstrează în toate incheturile lui, simbolul păcii eterne și al domniei ? Azi templul este închis. Porțile lui sunt ferecate cu lanțuri, ca nimeni să nu turbure pacea Iuliei Hașdeu, a mamei sale și a părintelui, care doreau s'o vază mereu.

S'au întâlnit toți trei ! Și nu știu de ce, cu moartea bătrânului Hașdeu, Iulia a trecut în ochii noștri și tot mai mult trece, în lumea legendelor, a spiritelor rătăcitoare, care apar în nopțile cu lună, plimbându-se poate pe sălile unui castel uitat — Iulia Hașdeu nu trebuie ca să fie uitată ! Noi am dovedit însă că o uităm. Aproape jumătatea de veac împlinită dela moartea ei, care a trecut așa de comun, de rece, de nepăsător dovedește aceasta, Dar Iulia Hașdeu trăește, este pomenită, este căutată din când în când de o lume pentru care ea n'a scris un vers, n'a spus un cuvânt, lume pentru care ea, rămâne o apariție fermecătoare, un spirit rătăcitor, care înfiorează sufletele celor comuni, simpli și buni.

* * *

N'ëm căutat să fac o critică a operii Iuliei

Hașdeu] Ar fi o nebunie! N'am avut gândul să înșiruiesc operele ei, inspiratorii Iuliei, sau cele trei mari admiratori ai copilei (Napoleon I, Victor Hugo și Ferdinand de Lesseps). Nici prin gând nu mi-a trecut să scriu în mod critic despre aceasta și nu știu cine va fi acela care să înțeleagă pe deplin opera ei. Iulia Hașdeu, rămâne o enigmă genială sub vrafurile ei de versuri, de gândiri, de concepte dramatice, de studii filosofice. Am ținut numai să fac o pomenire mai largă și mai sinceră a Iuliei Hășdeu și aceasta pen-

trucă aproape o jumătate de veac dela moartea ei, prea repede, prea barbar, prea crud a trecut imagina sa în uitare.

Socoteam ca un astfel de eveniment să aibă caracterul lui, ceremonia lui necesară, care ne-o impune marele său geniu. Dar el a trecut neobservat, Ea, însă, prin opera sa, a contribuit la purificarea vieții noastre, cu atât mai mult cu cât, în învălmășagul nostru de patimi, noi am uitat-o.

TEODORECU ȘTEFAN

cl. VII Șt.

ZI DE TOAMNĂ

*Peste tot întinsul zării,
Frângând geana depărtării,
Bate într'una vântul.*

*Și'n spre zările cu soare,
Păsările călătoare,
Își grăbesc plecarea...*

*Codrii își plâng cântăreții,
Iar în bruma tinereții,
Moare 'n luncă floarea.*

*Goi de frunze sunt stejarii
Și din câmp, prin vânt, plugarii
Se întorc spre casă.*

*Și acum din cer s'abate
Peste dealuri, peste sate
Vremea viforoasă!*

MAREAUA V. MIHAI
Cl. IV-a. L. P. P.

Noapte pe Dunăre

*Fragment din excursia organizată de
D-nul Prof. Dan Petrescu.*

Trenul aleargă neobosit. Încă suntem pe teritoriul iugoslav. Din goana vijelioasă, nu pot spicui nici o diferență între țara mea și țara prin care trecem. Imi vine în gând harta Europei de prin clasa I. Jugoslavia era

colorată în roșu, iar România în albastru... Imi vine să râd. Ce timpuri trăiam atunci...

Mai aveam doar câteva minute, până să ajungem la Baziași. Dunărea trebuie să apară în imaginația noastră

după fiecare dâmb, după fiecare pom. Dar, până să ajung la Baziași, ni s'a pus întrebarea ce a căzut între noi ca un trăsnet. Câți locuitori are Baziașul?

Ei bine, zece, o sută, o mie, poate un număr cu și mai mare... dar precis nici unul nu am știut. Și doar eram, slavă Domnului, douăzeci de elevi cu pretenții.

Și din toate figurile încruntate amenințător spre memoria infidelă, nu mai figura mea zâmbea. Și aveam de ce. Ia închipuiți-vă să fi fost asta la examen! Cădeam cu toții... Dar uite că am ajuns la Baziași. Înainte de a coborî, suntem căutați la vamă pentru a treia oară. Motivul? țigări iugoslave. Noroc că nu mai rămăsese decât fumul din ele...

Gara? O gară mică, foarte mică, rățăcită la un cap de țară. Birourile și vama. Acesta este tot fastul cu care e primită Dunărea. În spatele gării, se ridică nervos și cabrat un delușor. Un deal fără nici un rost și inestetic. Știți cum apar unele obiecte în desenele antice; fără perspectivă și pe acelaș plan. Îți face impresia că această gară a fost cândva pe deal; dar tot cândva și-a dat drumul ca un copil pe malul de zăpadă. Și deodată s'a oprit în tumultul temei; în față era Dunărea. Și așa a rămas în îndoială, oprită la poalele dealului. Pe deal e tot Baziașul; douăsprezece case, ascunse printre pomi. E seară. Globul de foc al soarelui se topește în zare, stingând una câte una luminile zilei. Ne repezim pe chei. Dunărea...

O bucurie ne umple inima. Dunărea, pe care am așteptat-o de atâta vreme. Și acum când seara se lasă mai adânc din orice clipă, Dunărea se schimbă. Nu mai e apa aceea murdară de acum o oră. Treptat-treptat culoarea ei se închide, și începe să licărească. E adevărata Dunăre. Soarele roșu ca

para, se scufundă din ce în ce mai mult. E și mai roșu acum. Agonia ultimelor văpai e din ce în ce mai majestuoasă. Și acum în clipele aceste de șovăială între ziuă și noapte, apare din jos și vaporul.

Înaintează cot la cot cu noaptea. Un coș înalt și negru, sprijinit între două roți de moară. Așa l'ar descrie un pesimist. Dar eu nu sunt pesimist... din contră... optimismul meu vede câteva bănci, și-o barcă de salvare... Brâncoveanu... una din echipa albelor lebede danubiene... (Oricum și lebedele tot găște sunt...) Acuma, vasul face o curbă elegantă de întoarce și intră în radă odată cu seara. Un oftat prelung de fiare și lemne vechi și vasul a rămas cuminte la țarm. Aici va dormi toată noaptea.

Se aruncă puntea pe debarcader. O clipă așteptăm să treacă pasagerii pe uscat și apoi ne urcăm și noi în arca legănată de valuri și de vânt. E noapte, aproape besnă. Luna întârzie ascunsă după nori. E ca ultima privire în oglindă a unei stele îmbătrânite, înainte de a apare în fața aceleiași scene vechi. În fine a apărut. E aceiași lună plină, același vers banal. La restaurant se servește masa. Râsete vesele împletite cu sgomot de tacâmuri, pătrund până pe covertă. Lumea e veselă și petrece. Băieții noștri se pregătesc de culcare. Mă interesează prea puțin de lucrurile acestea mici. E prea frumos, e cerul plin de stele, e Dunărea prea închisă, că să am timp și pentru somn.

Voi sta aicea sus, pe'o bancă pe covertă; voi sta visând cu ochii întredeschiși. Atât de rar poți face asta. Dece n'aș profita acum. Dar spune un proverb. „Cum îți așterni așa vei dormi.” Așa este. Dar în noaptea aceia de nesomn, gonit de frigul aspru, am modificat acest proverb; mai bine sau mai rău, dar mult mai potrivit:

„De nu-ți așterni, nu dormi“...

E ora douăsprezece. Mai toți băieții dorm întinși pe băncile de pe coavă. (Nu din motive de economie la bilet). Dar tot vasul era ocupat, afară de... coavă. Mă sui pe puntea de comandă. De aici văd Dunărea mai bine, îi simt mai tare răceala și vuitul.

Acolo în sus, la cotul malului împădurit, acolo începe țara mea. Dar unde? aici sau mai încolo? Nu-i nici un semn; nici grănicerul nu știe unde apa Dunării e românească. Și totuși văd. Acolo lângă bradul cel mai înalt apa începe să se umfle, fierbe, iar se potolește. Aceeași poveste o spune malul apelor albastre. O țară mică și învrăjbită de atâtea neamuri rele, o țară mică credincioasă, un neam care abia acum are o țară.

Frumoase povești ale trecutului. E ceasul unu, poate două, atâtea vreme a trecut de când visez cu ochii deschiși.

Mai trece puțin timp și ploapele-mi se înmoaie, în puful somnului dulceag. Gândirea mi se topește și trec în visul ochilor închiși...

M'am trezit deodată. Ceasul somnoros își târâie alene limbile ce parcă moțae pe aceleași cifre. Inviorat de aerul nopții, tictacul reînvie. E frig, e ceasul patru. Bate un vânt de coastă. Ce pot să fac? N'am decât haina și mi-e frig. Mă plimb cu pașii rari acum. E încă întuneric și coastele sunt negre. Privesc în josul apei. Cum curge liniștită spre mare! Se duce valul iute să vadă apa nouă ce știe că i-e

soră. Dar nu, abia ajuns la gură, s'aruncă cu desfrâu de apă ca un ropot. Atâtea-i este viața, căci soră îl înăbușe. Așa sunt toate... rele, în susul apei o lumină mică, ce crește, toată lumea asta. Văd departe cum crește mai mult, până se distinge. E un vapor. Din cauza nopții înaintea foarte încet. Undă cu undă, crește s'apropie de noi. Il aștept cu bucurie. E un vapor plutind în noapte. Vreau să-l văd de aproape, să-i cunosc echipajul, să stau cu el de vorbă. Acuma vreau să-i strig. Dar cum? Dacă e un vas străin? Și într-o clipă doară să năruie întreaga veselie. Așa e și în viață. Aștepti un lucru nou, aștepti plăcerea nouă, dar când e s'o cunoști, o vezi în toată goliciunea și atunci fatal o pierzi. Și apoi, când trece mai departe, tot alții să subjuge, o vezi din depărtare frumoasă că și la început. Și atunci o chemi, fugi iute după ea. Dar e târziu... te împiedici și o să cazii... A trecut corabia c'o singură lumină, ca un înțelept neînțeles. Privesc acum după ultimul catarg.. Ceasul mi-a stat și zorile încep să se arate. Se luminează încet, încet. Vezi malurile bine și bradul cel înalt. Pălește câte'o stea și zarea limpezită cuprinde toată firea. De este mai lumină acum sau adineauri? De bună seamă că nimeni nu știe. Dar pas cu pas se urcă și stea cu stea se stinge povestea unei nopți...

MIRCEA DIMA Cl. VI A.

Asasinat moral

Conu Alecu — cum îi ziceau prietenii— avea și el, ca toți oamenii, un vis. Visul lui era să-și vadă romanul „Iertare”, în vitrinile librăriilor, în sezonul literar din toamnă.

Așa că prima grijă, cum luă concediu, fu să-și termine romanul. Până la toamnă mai erau două luni.

După multă chibzuială, Conu Alecu se hotărî să se ducă la Căzănești, unde auzise el că e liniște multă și locuri de inspirație.

Era o zi frumoasă de Iulie, când Conu Alecu urcă, pentru prima oară, treptele primăriei Căzănești și se recomandă, strângând mâna noduroasă a primarului: Judecător Alexandru Lucescu. După aceea, se așeză pe scaunul de nule, pe care domnul primar îl oferî cu multă plăcere; îi spuse de ce venise și-l rugă să-i găsească o cameră în sat, unde să poată avea liniștea necesară.

Camera fu ușor găsită, la baba Safta a lui Culai, sau doftorița, cum o știa satul pentru leacurile și descântecurile ei. Era o cameră așezată în mijlocul unei grădinițe cu fel de fel de buruieni de leac. De jur împrejur, domnia o tăcere adâncă, ceeace îi plăcu lui Conu Alecu foarte mult.

Cât era ziua de mare, Conu Alecu ședea în grădiniță, sub un tei la măsuța de meseacă. Cîtea, scria sau admira frumusețea naturii, din acel colț de pământ.

Intr'o seară, Conu Alecu ședea ca de obicei, sub același tei, ce-și scuturase floarea galbenă de mult și gându-i sbura aiurea. Era trist, deși n'avea de ce. Romanul îl terminase de patru zile, și-l trimisese editorului spre consultare. Desigur că era să fie primit cu elogii și asta nu putea decât să-l bucure pe Conu Alecu; totuși el era trist.

Deodată, în poarta de stejar, bătu cineva.

— „Cocoane Aleculé... o scrisoare”. Era vătășelul de la primărie.

Conu Alecu se ridică grăbit de pe scaunul de mestecan și se duse pe potecă,

spre poartă.

— „Să trăiți, Cocoane Aleculé!”

— „M'seara Ghițule, ce scrisoare mi-aduci?”

— „De... știu și eu? Mi-a dat-o don premar pentru mneavoastră și mi-a spus că e urgentă”.

— „Bine Ghițule, spune-i domnului primar că-i mulțumesc și... na și ție de de-otăică”.

Cu scrisoarea în mâna dreaptă, iar cu stînga în buzunarul pantalonilor de dril, Conu Alecu păși pe poteca pietruită, până la măsuța de sub tei.

În drumul său se gândi: dela cine putea fi scrisoarea? Afară de prietenul său Mihai, nimeni nu știa că el este la țară. Se uită pe plic, nu era scrisul lui Mihai. Alt cineva... cine putea oare să-i scrie? La editor, nici nu se gândia. Dela el, aștepta o telegramă, în care să-i spună „roman minunat, acțiune sublimă”, nicidecum o scrisoare în plic.

Ajuns sub tei, Conu Alecu se lăsă greoi pe scaun și deschise scrisoarea. Incepu să citească, dar fruntea i se încreți, mușchii feții se contractară, iar mâinile tremurânde înfășurară scrisoarea în patru și-i dădură drumul pe masă. Apoi, cu pași sacadați, Conu Alecu începu să măsoare grădinița în sus și în jos.

— „Nemai pomenit !!.. Romanul meu respins din cauza încheerii lui.. Extraordinar! Visul meu de ani de zile, spulberat în câteva clipe”.

Luă scrisoarea și o mai cetî odată:

„Desnodământul romanului este rău conceput: Eroii, prim felul cum sfârșesc, nu vor plăcea publicului. Trebuiau să moară! Eroii D-vs împăcându-se, sunt expus să nu scot nici cheltuielile de editare. În consecință... romanul „Iertare” este respins”.

— „Poftim drăcie !.. Romanul meu respins, că nu mi-am ucis eroii. Ce mișelie, să-miucid eroii. Să fiu un asasin moral! „Eroii sunt prinși în flangrat delict de

către soț, care din noblețe îi iartă. Ce încheere superbă! O nouă evoluție în literatură. Mărinimia eroilor, cavalerism.

„Extraordinar!.., un roman bun de premiat; romanul meu respins fiindcă nu-s asasin moral.

„A.. nu! domnule editor, asasinate morale nu comit. Mai bine îmi închei cariera literară, dar părerile mele nu le schimbă un oarecare terchea-berchea.

„Babă Safto! babă Safto! strânge-mi lu-

crurile să-mi fac bagajul! Măine plec la Călărași. Mi-am terminat concediul.

„Extraordinar domnule!.. Să-mi omor eroii! Mai bine îmi văd numai de judecătorie, decât să comit asasinate morale, c'ășa vrea publicul.

„I'auzi dumneata, eu omul legii să omor doi oameni... pentru nimica toată!”

Mărdărescu I. Mircea
Cl. 8 a șt.

Valorificarea operii de artă.

I.

Valoarea pe care o dăm aiz unei opere de artă, diferă de aceea pe care o dăm mâine, pentrucă această apreciere este condiționată de momentul și împrejurările în care ne găsim. Spiritul omenesc se oprește, asemenea arătătoarelor unui ceasornic, rând pe rând la fiecare oră, la valori deosebite. El nu poate rămâne în mod constant la o valoare și anume la aceea, care este proprie subiectului în orice împrejurare. Această reală constatare am făcut-o fără îndoială cu toții, și ca o imediată urmare se naște problema: Care este valoarea reală de sine existentă și necondiționată a unei opere artistice? De obicei se califică o lucrare, după o formulă sau definiție, pe care am abstras-o într'o altă operă, care formulă era apoi generalizată și universal valabilă. În felul acesta săvârșim o mare greșală, fiindcă între aceste două subiecte există, de cele mai multe ori, o diferență de timp și spațiu, ceea ce învederează o deosebire extrem de importantă. Pentru a părăsi acest cerc vicios, trebuie să stabilim o definiție universală a artei, scoasă din ansamblul tuturor ramurilor și manifestațiilor acesteia.

Pentru ca o definiție să fie universală trebuie să între în sfera ei toate ramurile, artei din orice timp și din orice loc. Artă este concretizată în arhitectură, sculptură,

pictură, muzică și poezie. Aceste toate sunt manifestări ale spiritului omenesc sub o oarecare formă sensibilă.

Cunoscându-le chiar în sumar, fără să le aprofundăm pe fiecare și scontând numai punctele lor comune, vom găsi următoarea definiție a artei:

Artă este manifestarea spiritului uman, adecuată în mod perfect unei idei, sensibilă în timp și spațiu cu tendința de a deștepta în sufletul nostru sentimente identice cu cele ale autorului.

Aceasta este definiția universală a artei.

II.

Ne vom întreba: Artă nu presupune frumosul, sferile lor nu sunt identice? Evit un răspuns, care aduce o valorificare neîntemeiată, pentrucă frumosul este o impresiune proprie sufletului nostru, o senzație subiectivă și personală. El nu există ca o calitate recunoscută în noțiunea unui obiect dat.

De obicei, frumosul în artă însemnează perfecțiunea formei ideale și reale.

Având acum definiția care ne interesează, o formulă mai mult sau mai puțin perfectă, în schimb generală, ea cuprinde totul. Revinând la artă, am văzut că este formată din: arhitectură, pictură etc.

Unele din acestea sunt arte de imitație,

sculptura, pictura și poezia tinzând să reproducă realități.

Primele două reprezintă forme sensibile despre obiecte, iar cea de a treia, poezia, redă noțiuni despre direct și acțiune. Imitația este relativă pentru că se aplică formei materiale, dar și aceasta cu și forma intelectuală, adică cea percepută pe această cale, este idealizată. Idealizarea nu este cum o credem toți în general, când vorbim în șoaptă de un ideal ascuns și vinovat, ci un subiect oarecare supus unei idei sau sentiment, ceea ce îl dă un caracter propriu, o esență a lucrului, care îl deosebește de altul în același gen.

Această ultimă constatare, ne ajută să privim opera de artă, ca un tot care sub o formă perceptibilă simțurilor, reproduce idealizând realitatea după ideea autorului. Până la acest punct toate artele de imitație merg împreună. Mă voi opri deci la una singură: Literatura.

III.

Prezentarea materială a unei opere literare este foarte dificilă, cerând pe lângă talentul născut și uzul scrisului, preferința unui fel de exprimare, perfecțiunea acestuia, adică ceea ce se cheamă tehnică.

Forma sensibilă a unei poezii nu este aceeași ca în pictură, ci materialul ei este format din noțiuni de foarte dese ori abstracte.

Nu au corespondent un obiect în realitate, ceea ce ar fi trupul unui concept, ci păstrează numai înțelesul, numai sufletul acestuia. Autorul are deci să țină seamă de anume condiții, personificări, etc., care sunt absolut necesare unei lucrări.

Ea este criticată sau lăudată după aceste forme a căror perfecțiune o putem recunoaște obiectiv, din armonia ce există între dănsese și întreg. Critica cea mai severă care se aduce unui autor este că lucrează după un tipar fix, după mulaje. Poezia fiind o artă de imitație, forma ei sensibilă tinde să reproducă realitatea, având izvor nume-

roasele manifestări naturale. Izvorul acesta nu seacă niciodată, în schimb poetul sau romancierul obosește, părăsește cântarea lui și ca urmare recreiază eroi după același model unic.

Spre ex.: în romanele d-lui I. Teodoreanu ca: *Crăciunul dela Silvestri* și *La Medeleni*, acțiunea este aproape aceeași, intriga și eroii nu se deosebesc intru nimic. În lucrarea de artă, afară de forma materială pe care am schițat-o, mai există partea cea mai importantă, care nu este nici subiectul sau acțiunea, ci acel ceva foarte abstract pe care autorul caută să-l evidențieze, folosindu-se de toate celelalte forme, combinându-le după sentiment sau idee.

Acest ceva este caracterul, pe care l'am numit caracter învederat, cu ajutorul căruia suntem pătrunși de sentimente identice cu cele ale autorului. Simțim ceea ce a simțit, în aceeași măsură.

Pentru a critica această esență, trebuie să ne transpunem în timpul și mediul de naștere al operii, care ne este prezentată. Numai în această calitate suntem conștienți de perfecțiunea caracterului propriu al operii de puterea lui emoțională. Spre ex., să enumerăm toate poeziile, care tratează despre toamnă.

Citindu-le putem fi triști, veseli sau indiferenți, după cum fiecare poet a știut să ne facă să simțim anumite emoții. Toți au întrebuițat același material sensibil; imagini, comparații, personificări, însă ceea ce diferă, este felul particular și original de simțire al fiecăruia, în care fel reușește mai mult sau mai puțin să ni-l redea, după perfecțiunea tehnicii autorului. Acest fel particular de simțire formează partea ideală a operii de artă, este finalitatea ei. Am spus că pentru a-l critica, trebuie să ne transpunem în timpul și mediul în care a luat naștere și iată pentru ce: Opera de artă este creația unui autor, care a supus-o idealului său.

Idealul se găsește ca o concepție bine încheată în capul aceluia, însă ea se află

difuzată în mediul în cauze a trăit. Viața sufletească a individului ca orice fenomen natural este condiționată de anumite cauze, care sunt unificate în mediul și momentul de existență. Mediul urmează un progres sau regres, iar momentul este totdeauna altul,

Se explică deci condiția care se cere la calificarea operii de artă, de asemenea se explică subiectivitatea și nestatornicia valorificărilor.

Simionescu A. Gh.

Clasa VII Lit.

„ARCA LUI NOE”

ROMAN

de IONEL TEODOREANU

Liricul romancier al adolescenței, D-l Ionel Teodoreanu, a apărut în vitrina de toamnă a librăriilor, cu un roman intitulat foarte sugestiv: „Arca lui Noe”. Stricto sensu, „romancier liric”, ar părea o expresie nefericită, însă cine cunoaște pe Ionel Teodoreanu din „La Medeleni”, din „Golia” și mai ales din „Lorelei”, va admite că cel ce a reușit să dea pagini de atât de enigmatic și de profund lirism în opera literară specific epică, de proporții epopeice, care e romanul, merită această numire. Romanul începe cu o prefață, care de fapt e o scrisoare postumă adresată criticului Ibrăileanu, în care, prin două minunate epitete, adăugate calității de „romancier”, și anume „poet” și „pictor al vorbei”, D-l Ionel Teodoreanu își diferențiază minunat talentul. Deși realist prin sursă de inspirație și prin modul cum concepe acțiunea și intriga romanului, d-l Ionel Teodoreanu este idealist, este „poet” prin considerațiile, prin descrierile, prin ridicarea la sublim, — grație stilului pictat, metaforic, simbolic, variat și bogat.

Scrisoarea — prefață, adresată lui Gh. Ibrăileanu, e un document literar de înaltă valoare. E importantă, în primul rând, fiindcă ne arată o nouă față a criticului: aceea de mentor direct. Căci Gh. Ibrăileanu ceruse d-lui Ionel Teodoreanu să „scrie un roman informativ, fără frumusețe, mizerabil, neglijent, în goana mare”. Căci „dece atâtea flori,

atâtea zarzări, atâtea curcubeie, atâtea fructe, în loc să te ocupi de artă și de viață?” Înainte de a discuta oportunitatea acestei cereri, e bine să spunem că ea e elocventă, în privința rolului criticului în literatură, care, observând talentul scriitorului, face bine atunci când intervine, deschizându-i noi orizonturi.

În al doilea rând, este importantă prefața, prin aceea că ne desvăluie un secret: modul cum își înțelege el arta. D-l Ionel Teodoreanu își dă seama că superioritatea d-sale constă tocmai în acea notă lirică, în acel stil colorat și metaforic, pe care criticul îl invită să le părăsească și că această notă tinerească va evolua în mod firesc spre ceea ce îi cere criticul: cu vârsta, căldura lui lirică se va răci și atunci va putea scrie și altfel...

Domnului Ionel Teodoreanu i se pare că prin „Arca lui Noe” va da în adevăr o operă antilirică și plină de viață, de realitate. Dacă în cel de al doilea punct a reușit, e pentru că d-l I. Teodoreanu n'a fost lipsit niciodată de putere de creație. Dar dacă în primul nu a reușit pe deplin, este pentru că nota deosebitoare a talentului său este tocmai măestria stilului liric.

„Arca lui Noe” este în adevăr un roman plin de acțiune. În „vagonul cl. I direct București-Toplița”, facem cunoștință cu o mulțime de personaje, care merg să-și petreacă

vacanța la Borsec. Dacă în romanele anterioare ne prezintă personajii puține, însă stăruind mult asupra lor, căutând să ne edifice în întregime în privința celor mai ascunse trăsături ale caracterului lor, în „Arca lui Noe” ni se prezintă pe cât de sumar pe atât de complect o mulțime de personaje, care parcă nu se mai sfârșesc, dar care nu se repetă. Zugrăvindu-ni-le, d. Teodoreanu ne dă din viața lor tocmai acele fapte, care ar putea să ne redea cât mai fidel, icoana personalității lor.

În primul rând, facem cunoștință cu me-najul Carmen și Artur Clarke, care, după căsătorie, își dau seama — independent unul de altul — că nu mai sunt uniți decât prin firea gîngășei lor fiice Yolanda. Apoi cu „trinitatea A. G. G.” formată din Amelita Lerescu, o fostă campioană la tenis, soțul ei” Geo Lerescu, un magistrat superior atât în grad cât și față de colegii săi dela Casație, dar care o personalitate ca bărbat are foarte discutabilă și din prietenul său Gigi Paoli, al cărui rol în trinitate e ușor de înțeles. Urmează la rând generalul Anibal Filimon, personaj ciudat, dar impecabil, prezentat sub o fină notă de ridicol, — care este apropiat din întâmplare de frumoasa evreică Baby Rozeanu, o tânără logodită, care, în lipsa logodnicului, nu pierde nici-o ocazie nevinovată de a se distra și de a-și etala frumusețea. Interesant e și grupul D-nei Sandina Milescu, care prețuește deopotrivă demnitatea ei de mamă, femeie și soție cu dorința de a face un jur mai ales față de prietenele rămase în București, impresia unei pregătiri, care o face aptă oricărei chestiuni. Ea este însoțită de fiul ei Mihăiță, licean în clasa V-a, cu o fire foarte curioasă și nu destul de bine conturată și de prietenul acestuia, Bob, „căpitanul Bob”, în care d-l Ionel Teodoreanu a făcut un neîntrecut portret al adolescentului și care e favoritul general; al scriitorului, care pare că pune foarte multă stăruință în a-l desemna, cât mai exact; al celorlalte personaje din roman, care vād în el pe eroul principal, și cel puțin în ce mă privește, al lectorului.

Bob este cum nu se putea mai bine conturat: posedând o inteligență rară, putând oricând și în orice privință să răspundă cu un citat din literatura de aventuri, în care e foarte bine instruit, fiind neîntrecut la toate sporturile, înzestrat cu un sînge rece, calm dar și curaj și demnitate bărbătească, Bob este, trebuie s'o spunem, tipul clasic al tînărului din timpurile noastre în jurul vârstei de 15 ani, fiindcă posedă la maximum trăsăturile cele mai caracteristice ale generației.

Merită a fi menționată și Speranța Cucu, profesoară de matematici, care, deși a fost înzestrată de natură cu o bunătate și fineță sufletească puțin obișnuită, a fost hărăzită cu o înfățișare, care nu numai că nu prezintă interes, dar inspiră chiar repulzie. N'ar fi de nici un folos să completăm până la sfârșit lista personajilor și așa destul de numeroasă. Nu adăugăm decât că ele trăiesc împreună în pensiunea Blücher din Borsec, o lună de vacanță, că se întregesc unele pe altele, că formează acolo o lume în miniatură, o „Arca a lui Noe”. Și după cum în arca lui Noe erau reprezentate toate vietățile pămîntului, tot așa în romanul d-lui Teodoreanu sunt prezente exemplarele cele mai caracteristice ale neamului omenesc, cu viața lor, cu tot ce le preocupă. Nu lipsesc nici nevropații ca Tîcu Stamate și Mircea Ionescu, ale căror caractere sunt deformate de anumite fapte: primul, de instinctualitatea sexuală, secundul de teama de serviciu militar; și nici tînăra pereche din limuzină, care vine, petrece câteva zile într'un lux neobișnuit la pensiune, ca apoi să dispară pe neașteptate, avînd grijă să uite chiria neplătită; nici chiar tipul artistului, pictorul Ivan Ancutza, ajuns fără voia lui la mari succese și care duce o viață de adevărat artist: cutreeră munții, însoțit de un țigan scripcar.

Fiecare din aceste grupe de personaje ar putea alcătui singure câte un roman, mai ales că d. Ionel Teodoreanu a avut grijă ca în sfârșit să introducă în fiecare grup câte un eveniment deosebit: Coana Agrîpina, soția

Generalului Filimon, prinde de veste despre prietenia de vacanță a generalului cu Baby și vine la Borsec, unde îi administrează acesteia o binemeritată corecție; Geo Lerescu, prinzând în flagrant delict pe Gigi și pe soția sa, leșină, dar revenindu-și n'are puterea să-i înfrunte și caută să-i facă să creadă că n'a văzut nimic și alte asemenea evenimente, ne scot din monotonia cursului acțiunii. Senzaționalul, conflictul de patimi, care se pregătea pe nesimțite în sufletul tuturor, trebuia să izbuonească și de aceea trebuie să le socotim, nu numai ca verosimile, dar chiar ca necesare.

Personagiile romanului nu sunt legate între ele decât prin faptul că locuiesc împreună: relații între ele nu se formează decât accidental, cași în viață: prietenia copilărească Bob — Mihăița. — Iolanda, apropie pe Sabina de Carmen, calitățile sportive ale lui Bob îl apropie de Amelița, etc. Numai în această privință, romanul nu seamănă cu „Dumineca Orbului” a d-lui Cezar Petrescu. În amândouă avem o mulțime de personaje, o acțiune complicată și greu de urmărit; dar pe când în Dumineca Orbului, personagiile erau legate între ele printr'o fatalitate comună, printr'un acelaș destin misterios, în Arca lui Noe nu sunt legate decât prin faptul că trăiesc împreună. Pe d-l Teodoreanu l'a interesat mai mult viața, așa cum se prezintă ea în realitate.

Am spus la început că d. Ionel Teodoreanu n'a reușit decât într'o oarecare măsură să scrie un roman „antiliric”, așa cum a arătat în prefață. A reușit să dea un roman de infinite proporții epice, dar nu s'a putut despărți de stilul domniei sale poetic.

figurat, metaforic dar plastic în comparații și simplu. Căci metaforele d-lui Teodoreanu nu fac decât să mărească interesul și să mențină atenția cetitorului. Totuși — mai ales în volumul al doilea, domnia sa n'a putut evita frumoasele pasagii lirice, care fac podoaba Goliei și lui Lorelei.

* * *

D-l Ionel Teodoreanu a dat în „Arca lui Noe” o operă plină de viață. Fără a renunța la vechile-i procedee, a introdus o inovație: fără a-și părăsi sursa de inspirație, burghezia, care de fapt pare a-i fi singura clasă socială cunoscută, d-l Teodoreanu a arătat că poate deosebi în mijlocul ei, destul de multe și variate caractere. Fără a se mărgini exclusiv la favorita-i adolescență. D-l Ionel Teodoreanu a găsit și la alte vârste personajii demne de el. „Arca lui Noe” e complexă și vie. Trăiește în cuprinsul celor 530 de pagini o lume în mic, nelipsită de nici-o preocupare, de nici-o întrigă și sunt prezente aici complexe și variate tipuri, care de care mai reprezentative.

La descrierea anumitor scene ridicole, d-l Ionel Teodoreanu dă dovadă că știe să scoată, chiar din scene dramatice ca situație, nota comică, reșită din caractere, contrast sau vocabular, pe care n'o desvăluie însă direct și brutal, ci o lasă să se intervedă printre râniduri și prin reflecții îndepărtate. D-sa își desvăluie prin aceasta o nouă față: aceea de fin și delicat ironizator.

OPRIȘ V. MIHAI
Cl. VIII Lit.

Omul, acesf necunoscut.

Criza economică și morală a organizațiilor sociale actuale a atras critici asupra civilizației tehnice, care stă la baza lor. Și cred că e destul să amintim „Declinul occidentului” al lui Oswald Spengler, care în

cadrele largi ale unei filosofii a culturii, profetizează apusul culturii moderne ce își trăește astăzi ultimele clipe sub forma civilizației.

Tot o critică a acestei civilizații este și

cartea lui Alexis Carrel. „Omul, acest necunoscut.” Autorul ei este unul dintre cei mai mari biologi actuali ai Americii; el are studii și descoperiri de valoare în biologie, fiziologie și chirurgie, fiind chiar laureat al premiului Nobel, era deci cel mai indicat să scrie o sinteză a cunoștințelor despre om. Căci acesta este obiectivul său: să dea o cunoaștere a ființei omenesci unitare, să pună bazele „științei omului”, și aceasta „pentru că omul este astăzi incapabil de a urma civilizația pe calea pe care a apucat-o.”

Distingem deci în sinteza lui Carrel două idei fundamentale: necesitatea „științei omului” și critica civilizației tehnice.

Știința omului. Știința materiei organizate nu s'a dezvoltat în acelaș ritm cu aceea a materiei inerte. Biologia a rămas cu mult în urma fizicii și chimiei, cari, prin evoluția lor continuă au creat măreția tehnicii moderne. Și aceasta din necesitatea imperativă a vieții, de a stăpâni mediul extern de a-l transforma potrivit cu nevoile omului; cu atât mai mult, cu cât organismul funcționează satisfăcător prin propriile posibilități, fără intervenția noastră. Apoi, ființa omenească e un tot complex, indivizibil; ea este un obiect cu mult mai dificil decât materia și o știință a lui are multe probleme de rezolvat și acestea foarte grele; în primul rând, ființa omenească nu intră cu ușurință în cadrele unui sistem abstract; o schemă n'o cuprinde, și spiritul nostru este tentat să simplifice și să construiască geometric prin abstracțiune cunoașterea lumii terestre. Omul nu e compatibil cu precizia formulei matematice și de aceasta știința despre el — descriptivă și complexă prin natura obiectului — nu a fost cultivată.

Științele speciale — anatomia, fiziologia, psihologia, sociologia, etc., — și-au împărțit în parcele foarte mici, un obiect unitar: omul; l-au studiat în amănunțimea țesuturilor și reacțiilor, de preferință cu metodele științelor precise, dând fiecare o imagine unilaterală a acestui obiect.

Este de recunoscut omul în aceste sche-

me? Ființa sa n'a fost falsificată? — Da, răspunde Carrel, pentru că omul nu este suma țesuturilor și umorilor sale, după cum materia vie nu este o sumă de elemente. Raporturile de interdependență în vederea scopului precis de a viețui ne dă unitatea unei celule, cași a omului. Și tocmai această unitate fundamentală a fost sfărâmată.

Pe această poziție greșită a fost adusă știința prin separația cantitativului măsurabil (material), de calitativul ce nu poate fi măsurat, făcută din necesitate metodologică de Galileu și adâncită fundamental de Descartes. Prin aceasta s'a instaurat primatul materiei, eroarea fundamentală a epocii noastre.

Folosindu-ne de suma datelor pe care le posedăm despre om, înlăturând orice rămășiță de sistem științific, filosofic și religios, neocolind ceea ce e complex sau inexplicabil, se poate face un inventar complet, care să fundeze știința omului. Ea trebuie să ne dea imaginea unitară și completă a omului ca un fenomen dat. Se va folosi de analiză și de specialiști, însă scopul ultim al ei va fi sinteza. „Știința nouă trebuie să progreseze printr'un efort dublu de analiză și de sinteză, către o concepție a omului, în acelaș timp destul de completă și destul de simplă pentru a servi de bază activității.”

Prin corpul său, omul se integrează temporal și spațial în universul material, deși s'a eliberat în parte de el prin inteligență. Prin psihicul său însă, el este în afară de material, pare că există într'o lume proprie. Acest dualism însă, nu este decât expresia punctului de vedere din care el este privit: „văzut dinăuntru, el arată observatorului unic, care suntem noi înșine, gândurile, tendințele, dorințele, bucuriile și durerile noastre, văzut din afară, el apare ca și corpul omenesc. Dar niciodată nu s'a văzut suflet fără corp, nici corp fără suflet”.

Organic, omul este format din părți anatomice, cu activități distincte, însă toate îndreptate spre aceiași finalitate, care este

intreținerea vieții. Sângele și limfa fundează unitatea organismului, iar sistemul nervos și secrețiile endocrine amonizează activitățile lui.

Spiritual, omul are activități cari sunt armonizate într'o structură unitară; activitatea noastră mintală își schimbă forma și intensitatea, și acest fenomen apare observației ca o asociație de funcțiuni.

În fond, aceste activități ale omului nu sunt distincte; separația lor se naște dintr'o nevoie metodologică. Este o legătură indisolubilă între fizic și psihic: activitățile sufletești sunt condiționate de structura anatomică și fiziologică a organismului, după cum invers, activitățile fiziologice pot fi modificate printr'o stare particulară de conștiință; astfel, metabolismul variază sub influența afectelor, leziuni organice pot fi vindecate sau produse prin stări de conștiință (cazuri studiate de vindecări miraculoase). Putem spune că „omul gândește, iubește, suferă, admiră și se roagă cu toate organele sale.”

„Ansamblul format de corp și conștiință poate fi modificat, atât prin factori organici cât și mintali.” Omul e prevăzut deci, cu posibilitatea de a se adapta, atât la variațiile intra-organice, cât și la cele extra-organice. La acest fenomen participă tot organismul prin reflexe complexe și originale, și prin el își poate exercita integral activitățile și întări relațiile dintre ele.

Fința omenească este o noțiune căreia nu-i corespunde un fapt concret precis; în realitate întâlnim indivizi, cu o organizație a țesuturilor și a umorilor diferită. Medicina trebuie să țină seamă de acast fapt, pentru că avem deaface și cu o individualitate a maladiilor.

Deasemenea pedagogia trebuie să ia în considerație individualitatea, pentru că oamenii nu se repetă după un tipar identic.

Procesul civilizației. — Civilizația actuală a evoluat odată cu știința; dar aceasta n'a urmat un plan în care omul să ocupe centrul interesului, ci s'a dezvoltat potrivit cu preferințele intime ale geniilor, cu tendința

de confort a omului, cu dorința lui de a face eforturi cât mai mici. Ea a transformat mediul în care trăim, a schimbat felul nostru de viață.

Mașinismul și diviziunea muncii a adus o viață sedentară și monotonă, în care domină materialismul, lipsa de sensibilitate artistică și imoralitatea.

Prin îngrămădirea în centre populate, prin viața de birou și de uzină, activitățile fundamentale ale organismului au fost reduse la minimum; mediul uniform n'a mai pus în mișcare aparatul complicat a fenomenului de adaptare.

Printr'o sănătate artificială s'au menținut în viață indivizi deficienți; s'a slăbit astfel eficacitatea selecției naturale, ceea ce a atras degenerarea rasei, fără însă a înlătura spectrul mereu prezent al boalei, căci dacă au fost îndepărtate bolile microbiene, cele nervoase au crescut în aceeași măsură. Zgomotul și vitesa sunt condiții în care activitățile mintale suferă. Civilizația nu a găsit pe om pregătit pentru a o primi,

Rezistența la efort a slăbit: rezistența atleților este artificială, menținută printr'un regim strict și prin economie a energiei.

Dar mai ales activitățile conștiinței au avut de suferit din schimbarea mediului; „corpul se apără mai bine contra lumii cosmice decât conștiința contra lumii psihologice. El se păzește de incursiunile agenților fizici și chimici grație pielii și mucoasei intestinale, Conștiința, din contra, are frontiera cu totul deschisă. Ea este expusă la toate incursiunile intelectuale și spirituale ale mediului social.” Astfel conștiința individuală a reflectat lipsa de moralitate, de simț estetic și religios a societății. Singură inteligența s'a putut desvolta sporadic, prin exercițiu individual.

„Ne acomodăm fără suferință celor mai multe din condițiile vieții moderne. Dar această acomodare provoacă schimbări organice și mintale cari constituiesc o veritabilă decădere a individului.”

Desconsiderarea individului este însă eroarea capitală a timpului nostru.

„Societatea modernă ignoră individul... Confuzia conceptelor de individ și de ființă umană a condus-o la una din erorile cele mai grozave, la standardizarea oamenilor“. Prin egalizarea sexelor ea n'a ținut seamă de diferențierile lor structurale și de adevărul lor rol.

Egalitatea indivizilor este o absurditate născută din aceeași confuzie: „principiul democratic a contribuit la prăbușirea civilizației, împiedicând dezvoltarea elitei“.

Pe scurt, „viața noastră actuală prezintă un viciu fundamental care ne este încă ascuns. În condițiile noi de existență pe care le-am creat, activitățile noastre cele mai specifice se dezvoltă rău și incomplet. S'ar zice că în mijlocul minunilor civilizației moderne, personalitatea omenească are o tendință de a se descompune.“

Singurul mijloc de îndreptare ar fi cunoașterea omului așa cum e; am ști astfel cum să înlăturăm efectele dăunătoare ale civilizației tehnice actuale, și un moment

mai de vreme am salva omenirea dela o prăbușire iminentă. Cartea lui Alexis Carrel este strigătul de alarmă. Il va asculta cineva? — Autorul e optimist: morala a fost totdeauna revoluționată de un cerc redus de indivizi, sprijiniți pe autoritatea culturii, o minoritate hotărâtă să renunțe la orice binefacere moleșitoare a civilizației și să înfrunte printr'o moralitate incompatibilă materialismul timpului, va reuși să impună prin fapte palpabile vederile pline de potențialități fecunde ale științei omului, care a și început să apară în marile institute de biologie și medicină, în cercetările sporadice și fragmentare ale câtorva savanți; mai lipsește numai geniul sintetic și desinteresat al unui Pasteur.

Astfel, în locul materialismului se va înstaura primatul omului, căci civilizația este făcută de om și numai pentru om.

NICULESCU P. RADU
CLASA VIII ȘT.

BCU Cluj / Library Cluj

„RECENZIIILE REVISTELOR“

REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE

Decembrie 1936

Cu fiecare număr, Revista Fundațiilor Regale tinde să se afirme cât mai mult ca principala publicație periodică românească. Calitativ — prin valoarea articolelor — și cantitativ — prin numărul lor — Revista Fundațiilor Regale a mers progresând. Cuprinsul ei e, pe cât de variat pe atât de unitar, pentru că formează un tot și pentru că se păstrează o ordine și un plan în înlanțuirea articolelor.

În numărul de Decembrie, la partea propriuzis literară, remarcăm versurile D-lui N. Davidescu și Amintirile D-lui Gh. Brăescu.

Un interesant studiu publică D-l Niculea Petrescu, în ciclul despre

Anglia și Englezi, asupra caracterului englez, studiu cu atât mai interesant și mai bine venit, cu cât noi cunoaștem prea vag notele specifice ale caracterului englez și cu cât ele ne apar mai contrastante și mai antagoniste: „tradiționalism și străduință continuă de a se desăvârși, rigiditate formalistică și flexibilitate în instituții“, etc. La caracterul englez, D-l N. Petrescu recunoaște: o rară putere de voință, din care reese tăria lui de caracter, stăpânirea de sine (self-control) și inițiativa individuală (self-help), iubirea pentru adevăr, nevoia de a trata echitabil pe oameni (fair play) și spiritul practic.

Nu mai puțin interesant este articolul D-lui Grigore M. Sturza intitulat

foarte sugestiv „Poetul blestemat și diletantul” în care pune în lumină diferența dintre scânteierea artistică și diletantism, cu ajutorul concepției ei despre artist a lui Thomas Mann în al său Tonio-Kröger.

Revista Revistelor ne ține în curent cu tot ce e nou și interesant în publicistica românească și europeană.

M. V. O.

D-1 LUCIAN BLAGA la Academie

Numărul 70 al revistei de sinteză a activității mondiale „Le mois”, la cronica: scrisori, teatru și arte, închină un articol D-lui Lucian Blaga sub titlul: D-1 Lucian Blaga la Academie.

În acest articol, cronicarul, al cărui nume nu ne e cunoscut, arată pe Lucian Blaga „inovatorul”, care își exercită influența în poezie, dramă și filosofie. Bogata și expresiva sa operă face cinste lumii întregi, căutând nu numai să înfățișeze un talent puternic ci să și nască o lume poetică cu totul nouă. Opera sa este izvor de viziune metafizică, este drama omului de astăzi lipsit de speranță.

Pentru a înfățișa cât mai bine personalitatea noului ales al Academiei, cronicarul citează un pasagiu din „Mențiuni critice” a criticului Perpessicius, iar mai departe spune: „Maître de la pensée et de la forme qu'il impose à celle-ci, M. Lucian Blaga ne s'est jamais laissé entraîné par les abus verbaux. Ses vers ont une apparence de simplicité, ses images sont toujours à leur place. On sent dans chacun de ses poèmes, dans chacune de ses oeuvres, une vie retenue mais sûre, comme la sang qui poursuit invisible sa course dans les veines d'un animal en repos.

A son sens d'artiste et de poète, il a ajouté aussi une preparation philosophique de plus profondes...

Ca încheiere, prezintă ultima lucrare a d-lui Lucian Blaga; Orizont și stil

(editura Fundațiilor Regale) arătând ideea care contribuie la explicare fenomenului de stil; explicația problemei stilului o teorie creată de el în contra concepțiilor curente și în special a lui Oswald Spengler. Lucian Blaga în acest studiu creează orizontul spațial și temporal al subconștientului, recunoscând și alți trei factori: accentul axiologic, afirmativ și negativ.

Meritul acestui cronicar constă în faptul că a știut să dea Cezarului ce e al Cezarului închinând un articol D-lui Lucian Blaga,

M. I. M.

PAGINI BASARABENE

Octombrie Noembrie 1936

Numărul acesta din revista D-lor L. T. Boga și George Dorul Dumitrescu este o splendidă antologie închinată toamnei: trei pagini de versuri au adunat și așezat la un loc în mod armonios, tot ce marile talente din trecut au dat și tot ce pot da în momentul de față personalitățile cele mai distinse din lumea literară actuală asupra toamnei. Același lucru îl repetăm în privința prozei. Revista Chișinăului, datorită, probabil, unei strășnice organizări, a putut prezenta un număr de toamnă foarte bogat, variat, colorat și distractiv. De necrezut sub câte forme se pot inspira scriitorii dela același subiect.

Bucurându-se pe-de-o-parte de sprijinul asiduu al tinerelor și valoroaselor talente basarabene, Paginile Basarabene, au câștigat și contribuția scriitorilor cu un renume format din restul țării. Socotim că s'a realizat prin aceasta un dublu câștig: s'a dat posibilitatea de publicistică și de afirmare scriitorilor locali fără pretenții și s'a adunat pentru cititorii basarabeni un material, care să-i țină în curent cu tot ce se publică la noi în materie de literatură.

Fără a fi o revistă de idei, Paginile Basarabene sunt o splendidă revistă provincială. Indrăsnim să credem că dacă

fiecare provincie alipită ar avea o asemenea publicație, s'ar realiza cel mai frumos și mai folositor organ de propagandă culturală românească.

M. V. O

Gândirea. Anul XV-Nr. 10, Decembrie 1936.

D-l Lucian Blaga semnează în acest număr un interesant articol în care reușește să precizeze înțelesul termenului „mit”, devenit atât de vag în urma circulațiunii întinse din ultimul timp.

După ce clasifică miturile (revelări ale necunoscutului) în mituri semnificative și mituri trans-semnificative, autorul arată că cele dintâi se deosebesc de ipoteza științifică prin întrebuițarea fără măsură și tact a analogiei, prin adoptarea fără prefacere a sugestiilor imediate ale analogiei, precum și prin faptul că își construiesc viziunile din experiența la care omul participă pasionat, activ.

Miturile trans-semnificative a căror relație nu poate fi transpusă în domeniul logicei, pot fi mai ușor diferențiate de ficțiunile științifice.

Miturile nu sunt expresii simbolice ale vieții colective inconștiente: „Miturile sunt plâsmuirii de intenție revelatorie și întâile mari manifestări ale unei culturi. În această

calitate a lor ele vor purta totdeauna pecetia unordeterminante stilistice; ele vor fi modelate interior de categoriile abisale ale unui popor. Miturile se desprind din „matca stilistică” a unui neam sau grup de neamuri, întocmai ca și celelalte produse ale culturii.”

În articolul „Noua generație”, D-l Vasile, Băncilă găsește în structura burgheză a statului modern cauza care a determinat conștiința de sine a noii generații; la noi s'a adăugat în plus lipsa de continuitate spirituală prin lipsa tradiției.

Dar idealul unic și obiectiv este faptul care dă unei generații omogenitatea și—am putea zice—existența; și aceasta a dovedit-o generația de acum câțiva ani „întreprindă și experiențialistă”. Astăzi „norma de viață a generațiunii noi trebuie să fie încadrarea într'un ideal obiectiv, general”.

„Trebuie să ne conducem educația personală în așa chip, încât să facem din persoana fiecăruia un instrument de maximă servire a idealului general”.

„Gândirea” rămâne a'ât prin ținuta sa occidentală, cât și prin sănătoasa atitudine ideologică față de cele mai importante probleme ale zilei, una din cele mai bune reviste ale noastre.

R. N.

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

Fizica lui Newton în zilele noastre

În discursul prezidențial pe care l'a pronunțat în fața secției matematice și fizice al ultimului congres al Asociațiunii britanice pentru progresul științei, profesorul Allan Ferguson, după ce a poslăvit memoria eminentilor membri dispăruți în cursul anului trecut — d-l John Mc Lennan, d-l Richard Glazebrook, d-l Joseph Pe-tavel și profesorul Karl Pearson — a reamintit că acești savanți s'au format sub o tradiție fizică și filosofică cu

totul diferită de aceea în care generațiile actuale cultivă spiritul său.

„Concepția lor științifică despre lume era formată pe simplele noțiuni de viteză, accelerație, cantitate de mișcare și forță cari fuseseră constituite într'o schemă ordonată de geniul lui Newton. Dacă examinăm astăzi aseastă schemă, o vom găsi, din punct de vedere filosofic, naivă.

Avusese de asemenea succes remarcabil, cu aceea feorie a eterului,

dar temporar. Lord Kelvin ajunsese până acolo încât afirma că „acest lucru pe care noi îl numim eter .. este singura substanță de care noi putem fi siguri în dinamică“. O astfel de concluzie o arăta inaccesibilă în câteva certitudini astăzi recunoscute.

Ultimii ani ai secolului XIX făcură să apară rupturi în structura superioară și slăbiri în fundațiile acestui fel de gândire. Descoperirea cea mai importantă a fost aceea a lui Planck, cu quantele sale de radiațiune—fapt absolut neexplicabil în alte teorii. Teoria quantelor odată introdusă, s'a arătat peste tot fecundă. Noua concepție a atomului complex, devenită necesară în urma radioactivității, n'ar fi putut fi aplicată în parte de principiile newtoniene ; salvarea a venit dela principiul quantic, încorporat în modelul Bohr.

Cu toate acestea, la începutul secolului XX un dualism alarmant se ivi în fizică și se opuse acestor noțiuni. El a fost insuflat mai întâi, că undele clasice ale radiațiunii ar putea fi reprezentate mai bine, în anumite cazuri, cum ar fi a particulelor ; și apoi, că particulele clasice ale materiei ar putea fi reprezentate mai bine, în anumite cazuri cum ar fi al undelor. După cum a spus un scriitor, Universul este alcătuit din particulele lunilor și miercurilor și vinerilor, și din undele marților și sâmbetelor. Se părea că Alice rătăcea în țara minunilor fizice. Dar acest dualism e pe cale de dispariție, grație analizei ultimilor ani — analiză esențial matematică și care face să se prevadă noțiunea probabilității.

(The Times, of London)

ȘT. T.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

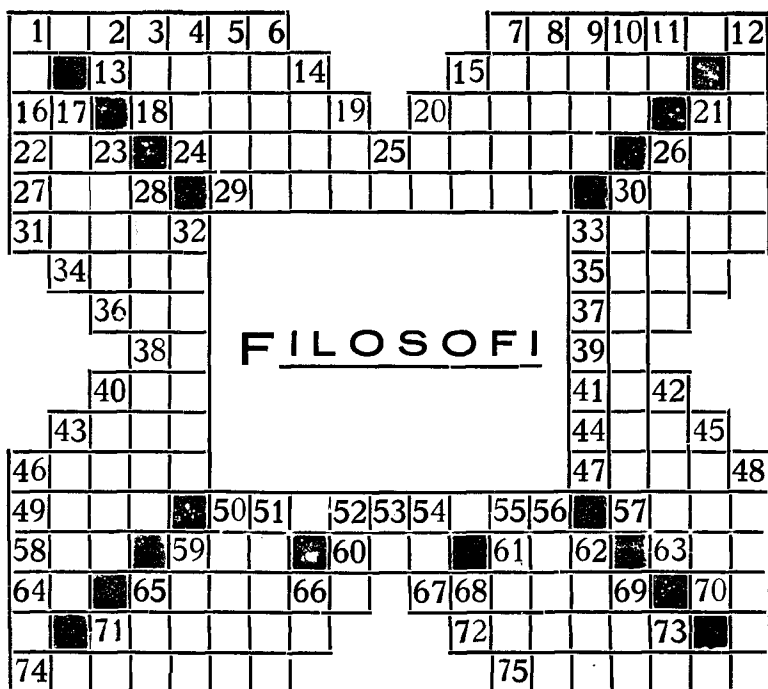
JOCURI.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE.

Semnificațiuni. :

Orizontal: 1) Filosof care socotia că zeii mitologiei ar fi niște oameni divinizați. 7) Filosof francez, autorul Istoriei comparate de sisteme de filosofie relativ la principii de cunoașteri omenești. 13) Filosof, fondatorul școlii ionice. 15) Nume feminin. 16) Plantă textilă. 18) Prelat francez născut în castelul Epinac. 20) Filosof roman, ministrul lui Nerone. 21) Pronume reflexiv. 23) Cov. 24) Filosof grec și matematician, 26) Ordin de plată. 27) Soțul Betsabei. 29) Filosof scit, vizită Grecia în timpul lui Solon. 30) Dăruia. 31) Munte în Ro-

mânia. 33) Șir. 34) Crustaceu. 35) P. S. S. P. 36) Osii. 37) Nimfă. 38) Articol. 39) Poftim. 40) Comandant turc. 41) Interjecție. 43) Imi place. 44) Moral. 46) Înțelegere. 47) Oraș în Anglia. 49) Povestia. 50) Filosof care a introdus realismul în filosofie. 57) El însuși. 58) Ședea. 59) În viață. 60) Neplăcere. 61) Fluviu. 63) N. T. S. 64) Pronume. 65) Peninsula în S.-V. Asiei. 69) Cel mai ilustru filosof al antichității. 70) Campion. 71) Filosof arab, a cărui doctrină înclina către materialism. 72) Creatorul tragediei grecești. 74) Părintele filosofiei islamismului, 75) Prelat francez, reprezentat în „Mizerabilii“ sub masca lui Myriel.

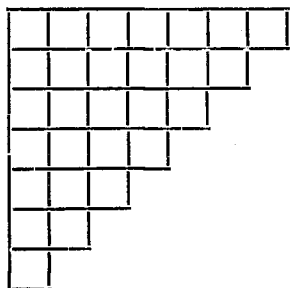
Vertical: 1) Filosof care susținea că binele suprem e plăcerea. 2) H. T. 3) Interjecție. 4) Portofoliu de cărți. 5) Limba lui Platon. 6) A scris: Istoria originilor creștinismului. 7) Cugetă. 8) Filosof și matematician german (S=T.). 9) Nume masculin (dim). 10) Nume feminin. 11) Poftim. 12) Ocăcăi. 14) Numele mai multor ducate. 15) Direcție. 17) Șansă. 19) Munte în România. 20) Arsenic. 21) Filosof din secta celor cari înfruntau buna cuviință. 23) Animal. 25) Pronume. 26) Cinema în Buc. 28) Filosof, maestrul lui Pericle. 30) Filosof francez a cărui filosofie, constă în dubiul metodic. 32) Filosof și călu-

găr francez. 33) Filosof englez, fondatorul filosofiei sintetice bazată pe evoluție. 40) Plăcea. 42) Diana (anag.). 43) Alarmă. 45) Filosoful român care a scris: Teoria fatalismului. 46) Filosof, unul dintre primii fondatori ai scolastice. 48) Centaur ucis de Hercule. 50) Măsurile de greutate. 51) Filosof francez. 52) Ședea. 53) Măsură japoneză. 54) Corp fără cap. 55) Umanist, autorul „Elogiului nebuniei”. 56) Luntre. 59) Voim. 62) Noho. 65) Plasă pentru pește. 66) Bluză românească. 68) Pronume. 69) Fluviu. 71) Interjecție. 73) Dublu L.

MARDARESCU I. MIRCEA
CL. VIII ȘT.

TRIUNGHIU.

de PĂUNESCU A. CL. VI A.

Cel ce iubește streinii.
Model legal de greutate.
Masiv aproape de Olt.
Vad de adăpat vitele.
Locuitor din Munții Apuseni.
Măsură de timp.
Consoană.

ENIGME.

Incercați să puneți într'un „vehicul” „monete” și veți căpăta pește.

Care slujbă religioasă e formată din trei note muzicale și o vocală ?

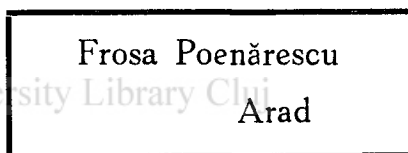
AFEREZĂ.

Cărui sultan turc tăindu-i-se capul rămâne tot același ?

POLINDROM.

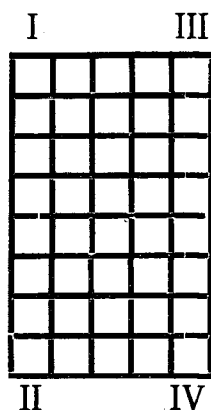
Cum arătați că tâlharul care a omorât pe Theseu, citit dela coadă, tot așa rămâne ?

CARTE MAGICA.

Care este funcțiunea acestei persoane ?

JOC DE CUVINTE.

Fluer
Singuri
Must
Cercuri
Ovreiu
Secau
Regesc
Vindecă

MONOVERBE

(4—8)

B, B, B, AL

(3—6)

Ă, N

(4—7)

O TA
R

M. I. M.

Literele dela I—II și dela III—IV citite în continuare vor da titlul unei reviste de literatură, artă și știință.

Redacționale.

Correspondența se primește la Liceul „Sf. Petru și Pavel”, Ploiești. Rugăm a se menționa „pentru Curierul Liceului”.

Pentru revistă primim cu plăcere colaborarea elevilor și elevelor dela alte școli. Manuscrisele se vor scrie citeț pe o singură față.

Revistele care primesc „Curierul Liceului” la redacție sunt rugate a ne onora cu schimbul.

Deslegările jocurilor se trimet la redacție până la 25 Ianuarie 1937 sau se înmânează direct unui membru al comitetului.

Premiile constau în abonamente la „Curier”

